

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie

**Economic relations of the Czech Republic
and Great Britain**

Lukáš Petřů

Cheb 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Cheb dne 5. srpna 2021

v. r. Lukáš Petruš

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucí mé práce, paní Haně Kunešové, za její podporu. Jsem student se speciálními potřebami, odborné vedení a rady mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

Obsah

Úvod	7
1 Mezinárodní ekonomické vztahy.....	9
1.1 Mezinárodní ekonomické vztahy a ekonomické procesy	9
1.2 Základní rysy moderního mezinárodního obchodu.....	12
1.3 Mezinárodní pohyb kapitálu	14
1.4 Mezinárodní migrace pracovních sil.....	16
2 Velká Británie a její postoj k evropské integraci.....	18
2.1 Ekonomická charakteristika Velké Británie.....	18
2.2 Vztahy Velké Británie a Evropské unie	24
3 Ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie	28
3.1 Vývoj vzájemných vztahů	28
3.2 Obchodní vztahy	29
3.3 Vztahy v oblasti přímých zahraničních investic.....	32
3.3.1 Přímé zahraniční investice Velké Británie v České republice	32
3.3.2 Přímé zahraniční investice České republiky ve Velké Británii	33
3.4 Pohyb pracovních sil.....	35
4 Možné dopady brexitu na ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie	40
4.1 Dopad na obchod.....	40
4.2 Dopad na přímé zahraniční investice	42
4.3 Dopad na migraci	45
5 Instituce podporující ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie .	48
Závěr	52
Seznam použitých zdrojů	54

Seznam tabulek.....57

Seznam obrázků58

Přílohy

Abstrakt

Abstract

Úvod

Velká Británie je jedním z nejdůležitějších obchodních a investičních partnerů České republiky a dlouhodobě patří mezi 4-5 nejdůležitějších exportních oblastí pro české vývozce. Po brexitu se to může výrazně změnit.

Cílem práce bylo analyzovat ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie ve vybraných oblastech a charakterizovat možné dopady brexitu na ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie.

Práce je zaměřena do tří oblastí: zahraniční obchod, přímé zahraniční investice a pohyb osob. Očekává se, že právě tyto oblasti dopadu brexitu Česká republika pocítí nejvíce.

Strukturu bakalářské práce tvoří pět kapitol. První kapitola je teoretický úvod, stručná charakteristika hlavních forem mezinárodních ekonomických vztahů: mezinárodní obchod, mezinárodní pohyb kapitálu a mezinárodní pohyb pracovních sil.

Druhá kapitola uvádí ekonomickou charakteristiku Velké Británie a její postoj k ekonomické integraci. Kapitola se zaměřuje také na brexit, jeho průběh a výsledek jednání Velké Británie a Evropské unie o vzájemných vztazích po brexitu.

Třetí kapitola se soustředí zejména na současné ekonomické vztahy, konkrétně obchod se zbožím, službami, přímé zahraniční investice a pohyb osob mezi Českou republikou a Velkou Británií.

Čtvrtá kapitola uvádí možné dopady brexitu na českou ekonomiku, a to ve třech oblastech: obchod se zbožím, přímé zahraniční investice a migrace.

Pátá kapitola představuje instituce podporující ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie a hodnotí jejich význam pro rozvoj vzájemných vztahů.

Výběr tématu bakalářské práce byl ovlivněn několika faktory. Mám osobní zkušenosti s životem v zemi Commonwealthu. Celkem deset let jsem žil a pracoval v Austrálii, kde jsem dosáhl velmi dobré znalosti angličtiny, a tak jsem při výzkumu pro tuto práci studoval originální materiály a publikace. Ale především se jedná o aktuální problém, jenž může být příčinou změny poměrů v evropském i celosvětovém měřítku.

Při zpracování tématu jsem použil metodu analýzy odborných textů a jiných odborných zdrojů. V textu se odkazuji na 38 zdrojů, z nichž 11 je publikováno v angličtině.

Vzhledem k tomu, že dohoda o obchodu a spolupráci Evropské unie a Velké Británie byla podepsána až v prosinci 2020, mnoho dříve publikovaných zdrojů bylo v době zpracování bakalářské práce již zastaralých. U každého uvedeného zdroje jsem proto prostudoval nejméně dalších deset, dokud jsem nenašel zdroj, který byl kompatibilní s obsahem dohody.

Využívané informační zdroje jsou především prameny informací zpracované vládními institucemi, např. Český statistický úřad, Britský statistický úřad (Office for National Statistics), nebo uznávanými mezinárodními organizacemi (např. Světová banka - World Bank), publikované na jejich webových stránkách.

V neposlední řadě bylo využíváno aktuálních odborných článků a předpovědí publikovaných uznávanými ekonomickými deníky a vládními agenturami, jako jsou CzechInvest, Aspen Review či Businessinfo.cz. Při psaní práce byly využívány také články mediální zpravodajských portálů České republiky a Velké Británie např. RMX News a Santander trade markets.

Získané poznatky jsem vyhodnotil a následně formuloval závěry.

1 Mezinárodní ekonomické vztahy

1.1 Mezinárodní ekonomické vztahy a ekonomické procesy

Mezinárodní ekonomické vztahy (MEV) jsou vztahy, které vznikají mezi subjekty náležejícími do různých státních či mezinárodních celků nebo vztahy mezi těmito celky, pokud samy vystupují jako subjekty. Mezinárodní ekonomické vztahy se rozvíjí na základě mezinárodní dělby práce. Jsou hlavním integrujícím prvkem, který z různých ekonomicky samostatných států vytváří organický celek, světovou ekonomiku. Světová ekonomika se vyvíjí v důsledku působení velkého množství subjektů provozujících mezinárodní ekonomickou činnost. Takovými subjekty jsou například integrační seskupení, exportní a importní firmy, banky s mezinárodní činností, mezinárodní dopravci, podnikatelé v oblasti turistiky a cestovního ruchu a další. Mohou to být jednotlivci, skupiny, státy, mezinárodní organizace apod. Jednotlivé mezinárodní ekonomické transakce v současné světové ekonomice probíhají v rozhodující míře mezi transnacionálními společnostmi, které jsou hlavními subjekty mezinárodních ekonomických vztahů. Značný vliv na průběh ekonomických transakcí mají i jednotlivé státy a mezinárodní organizace. K důležitým subjektům mezinárodních ekonomických vztahů také patří finanční instituce a dále malé, střední a velké podniky, a to zejména ve sféře mezinárodního pohybu zboží, služeb a pracovních sil. (Kunešová, Jarý, & Martinčík, 2005)

Ve spolupráci států, hrají důležitou roli právě mezinárodní ekonomické vztahy, které přerůstají do mezinárodní ekonomické integrace. Pojem integrace se používá pro formy a procesy spojení, slučování původně izolovaných nebo samostatných jednotek do jediného a vnitřně jednotného systému, na jehož základě se vytváří jednotný celek, integrační sdružení. Mezinárodní integrace představuje vymezený stupeň rozvoje formálně-právních a institucionálních vazeb.

Na podporu mezinárodních ekonomických vztahů vznikly například následující mezinárodní organizace (Urban, 2021):

- ✓ MMF Mezinárodní měnový fond. Je mezinárodní organizace přidružená k OSN, jež si klade za cíl usnadňovat mezinárodní měnovou spolupráci, podporovat

stabilitu směnných kurzů a prostřednictvím půjček podporovat státy, jež zažívají hospodářské potíže.

- ✓ OECD Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je diskusní fórum pro výměnu ekonomických informací a zkušeností. Je mezivládní organizace 37 ekonomicky velmi rozvinutých států světa, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky.
- ✓ WTO Světová obchodní organizace stanovuje pravidla obchodování mezi členskými státy, též slouží jako fórum pro jednání o změnách těchto pravidel a také jako orgán pro urovnávání sporů týkajících se mezinárodního obchodu.
- ✓ WB Světová banka poskytuje státům prostředky pro zmírnění chudoby a hospodářský rozvoj, soustřeďuje se především na rozvojové země.

Mezinárodní ekonomická integrace je založena na posilování hlubších ekonomických vazeb mezi různými státními celky a postupném vytváření větších mezinárodních ekonomických celků na základě oslabování národních překážek.

Hlavním ekonomickým cílem integrace je maximalizace zisků ze zahraničního obchodu a dalších forem mezinárodní spolupráce. V krátké době členské země zvýší svůj podíl na vnitřním obchodu skupiny a směnné relace se zlepšují. (Kozak & Shengelia, 2014)

Tabulka 1 uvádí fáze ekonomické integrace do plné integrace.

Tab. 1: Fáze ekonomické integrace

	Liberalizace obchodu mezi členskými zeměmi	Společný celní sazebník	Volný tok výrobních faktorů	Harmonizace hospodářské politiky	Sjednocení hospodářské politiky
Zóna volného obchodu	X				
Celní unie	X	X			
Společný trh	X	X	X	X	X
Hospodářská a měnová unie	X	X	X	X	X

Zdroj: Kozak & Shengelia, 2014

Nejjednodušší institucionální formou integračního seskupení je **zóna volného obchodu**, kdy se dvě nebo více zemí dohodne, že mezi sebou sníží nebo zruší cla na některé výrobky. Příklady uvádí např. (Urban, 2021):

- ✓ ASEAN (Brunej, Indonésie, Malajsie, Filipíny, Singapur, Thajsko)
- ✓ NAFTA (Kanada, Mexiko, USA)
- ✓ EFTA (Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko)

Cílem zóny volného obchodu je odstranění celních a množstevních limitů v obchodu mezi členskými zeměmi a zároveň zachování plné autonomie každé členské země v hospodářské a celní politice ve vztazích se zeměmi, které nejsou členy zóny. (Kozak & Shengelia, 2014)

Vytvoření zóny volného obchodu v praxi často předchází uzavření preferenčních obchodních dohod nebo automatické odstranění cel ve vzájemném obchodu.

Vyšší formou regionálního seskupení je **celní unie**, tedy sdružení zemí, které se dohodly na omezení vzájemných obchodních bariér a zároveň uplatňují společné celní sazby vůči třetím zemím – tzv. společný celní sazebník. Příkladem celní unie je např. celní unie EU – Turecko nebo Jihoafrická celní unie. Do roku 2004 tvořily celní unii také Česko a Slovensko. (Urban, 2021)

Podstatou celní unie je úplná liberalizace vzájemného obchodu a sjednocení obchodní politiky vůči jiným zemím. To znamená, že celní politika tohoto seskupení je zaměřena na liberalizaci obchodu mezi členskými zeměmi a současně na diskriminaci zboží z jiných zemí. (Kozak & Shengelia, 2014)

Další fází integračního procesu je **společný trh**, což znamená, že členské státy odbouraly veškerá cla, používají společný celní sazebník vůči třetím zemím a je mezi nimi zabezpečen volný pohyb zboží, služeb, práce a kapitálu. Příkladem je Evropské společenství v 80. letech. (Urban, 2021)

Vyšší stadium společného trhu je **jednotný vnitřní trh**, kdy členské země zavedly i společné technické a jiné normy pro své výrobky a služby, vnitřní hranice pro pohyb zboží, služeb práce a kapitálu již mezi v podstatě neexistují. Případem je jednotný vnitřní trh Evropské unie, který začal fungovat od první poloviny 90. let. (Urban, 2021)

Další fází ekonomické integrace je **hospodářská a měnová unie**. Hospodářská a měnová unie je důležitým prvkem procesů ekonomické integrace, protože účinné fungování celní unie, společného trhu nebo hospodářské unie je nemožné bez pokročilé integrace v měnové zóně. (Czinfo, 2019)

Hospodářská a měnová unie obsahuje všechny prvky charakteristické pro společný trh a navíc se vyznačuje společným kapitálovým trhem (včetně finančního) integračních zemí a plnou integrací. Ekonomiky zemí jsou již plně zapojeny do jednotného vnitřního trhu a přenáší část svých pravomocí na nadnárodní instituce, které mohou spolurozhodovat o obchodní politice, sociální sféře nebo rozpočtových deficitech jednotlivých zemí. Vyvrcholením této části ekonomické integrace je zavedení společné měny a příkladem je dnešní Evropská unie. (Czinfo, 2019)

Pro správné fungování hospodářské a měnové unie jsou nutné určité podmínky (Kozak & Shengelia, 2014):

- ✓ Liberalizace pohybu kapitálu a poskytnutí svobody finančních služeb. Integrace kapitálového trhu znamená úplnou svobodu toku kapitálu a příjem z půjčování produktivního kapitálu;
- ✓ eliminace rozdílů ve fluktuaci směnného kurzu nebo nastavení společné měny;
- ✓ vytvoření nadstátní emisní banky, která stanoví společnou měnovou politiku;
- ✓ efektivní koordinace hospodářské politiky členských zemí, eliminace podstatných rozdílů ve fázi ekonomického cyklu.

1.2 Základní rysy moderního mezinárodního obchodu

Historicky první a základní formou mezinárodních ekonomických vztahů je mezinárodní obchod. Mezinárodní obchod je jednou z hlavních hnacích sil hospodářského rozvoje. Jeví se jako sféra mezinárodních ekonomických vztahů, která je tvořena obchodem se zbožím, obchodem se službami a produkty duševního vlastnictví všech zemí světa.

Mezinárodní obchod je obchodování mezi rezidenty různých zemí, kterými mohou být fyzické a právnické osoby, firmy, transnacionální korporace, neziskové organizace atd. Poskytuje dobrovolnou výměnu zboží, služeb, produktů duševní práce mezi stranami obchodní dohody.

Příčiny mezinárodního pohybu zboží jsou následující (Kunešová, Jarý, & Martinčík, 2005):

- ✓ Monopol výhodných přírodních či klimatických podmínek (vybavenost přírodními zdroji, geografická poloha, podnebí atd.)
- ✓ Odlišné preference spotřebitelů
- ✓ Realizace absolutní a komparativní výhody, která plyne z mezinárodního obchodu pro danou zemi.

Absolutní výhody vyplývají z rozdílů ve výrobních podmínkách, které nemohou být v mezinárodním měřítku vyrovnány na stejnou úroveň mezi jednotlivými zeměmi. Výhodné podmínky umožňují zemím vyrábět určitou produkci s nižšími náklady, což vede ke specializaci na tuto produkci a k následnému zapojení do zahraničního obchodu. Každá země na tom bude lépe, jestliže se specializuje na výrobu statků, u nichž má nízké výrobní náklady a naopak bude dovážet statky, které by sama vyráběla s vysokými náklady.

Díky specializaci jsou na tom země, které spolu obchodují lépe, než kdyby si všechny potřebné statky vyráběly samy. Důležité přitom je, že příznivé podmínky mohou být mnohdy získány už jen samotným zvýšením sériovosti dané výroby v důsledku specializace (dochází přitom k růstu produktivity práce a k poklesu nákladů na jednotku produkce).

Všechny země jsou závislé na mezinárodním obchodu, ale úroveň jejich závislosti je odlišná. Díky účasti na mezinárodním obchodu země získávají (Kozak & Shengelia, 2014):

- ✓ možnost exportovat takové zboží, jehož výroba vyžaduje více národních zdrojů, které země má v relativně velkém počtu;
- ✓ možnost dovážet takové zboží, které v zemi nelze vyrobit z důvodu nedostatku potřebných zdrojů;
- ✓ úspory z rozsahu působící ve výrobě se specializací na užší soubor zboží.

Vzájemný obchod umožňuje zemi spotřebovat více statků, než kdyby bránila dovozu zboží z jiných zemí. Specializací na odvětví s nejvyšší produktivitou se může v zemi spotřebovat více, než by tato země byla schopna sama vyrobit.

1.3 Mezinárodní pohyb kapitálu

Mezinárodní pohyb kapitálu je rozvinutou součástí mezinárodních toků výrobních faktorů. V moderních podmínkách je mobilita kapitálu relativně vysoká, i když má více omezení než mezinárodní obchod. Tempo růstu pohybu kapitálu mezi zeměmi je několikanásobně vyšší než tempo růstu výroby i mezinárodního obchodu. Pohyby mezinárodního kapitálu mohou nahradit nebo doplnit mezinárodní obchod, pokud je efektivita využití kapitálu vyšší než zisk z mezinárodního obchodu. (Kozak & Shengelia, 2014)

Základní příčina mezinárodního pohybu kapitálu vyplývá z různé míry zhodnocení kapitálu v jednotlivých zemích. Kapitál se přesouvá z domácí země do země s lepšími možnostmi zhodnocení. Vyšší zhodnocení kapitálu se projevuje ve vyšším zisku, vyšší dividendě, vyšším úroku atd. (Kunešová, Jarý, & Martinčík, 2005)

Volný pohyb kapitálu zahrnuje přímé a portfoliové investice, investice do nemovitostí, operace na finančních trzích (akcie a obligace), kolektivní investování, depozita, úvěry a půjčky, pojištění. Urban (2021) do volného pohybu kapitálu zahrnuje také platby za dovedené zboží a služby, transfery peněz migrujících pracovníků, i když tyto platby a transfery nejsou kapitálem ve smyslu investic.

Hlavní formou mezinárodního dlouhodobého úvěrování jsou mezinárodní půjčky. Podle toho, kdo je věřitelem, se dělí na soukromé, vládní úvěry, úvěry mezinárodních a regionálních organizací. Soukromé půjčky poskytují velké komerční banky na světě ze svých zdrojů.

V posledních letech se podíl externích úvěrů na celkovém vývozu úvěrového kapitálu těchto bank snížil, ale neztrácí status významných mezinárodních věřitelů. Soukromé dlouhodobé půjčky lze poskytovat nejen ze zdrojů bank. Banky pro tyto účely využívají prostředky pronajímatelů velkých zemí pomocí dluhopisových půjček (externí emise). Investiční banky umísťují cenné papíry (závazky) na akciový trh svých zemí vydané soukromými zahraničními společnostmi nebo vládními agenturami. Věřitelé jsou tedy velké země s dobře rozvinutým akciovým trhem a značným přebytkem úvěrového kapitálu. Ne všechny závazky ze zahraničních půjček jsou však umístěny mezi ostatní držitele. Část závazků s vysokou spolehlivostí a ziskovostí si banky nechávají samy a získávají úrokové výnosy z půjček.

Vládní půjčky (mezivládní, státní půjčky) poskytují vládní úvěrové instituce. Země přebírá veškeré náklady spojené s půjčkou; odlehčuje výdaje v případě nezaplacení dluhu. Půjčky státům poskytují zejména (Kozak, Shengelia, 2014):

- ✓ Mezinárodní měnový fond;
- ✓ struktury Světové banky;
- ✓ regionální rozvojové banky a další úvěrové a finanční instituce.

Je třeba poznamenat, že Mezinárodní měnový fond a Světová banka jsou nejen největšími věřiteli, ale také koordinátory mezinárodního úvěrování.

Dalším důležitým tokem kapitálu jsou přímé zahraniční investice (PZI). Přímé zahraniční investice jsou investice do jiné země za účelem získání podílu na kmenových akcích a rozhodovacích pravomocích ve výši alespoň 10 % (či takového podílu, který dává zahraničnímu investorovi rozhodující pravomoci). Podmínkou je trvalý zájem investora na společnosti a jeho podíl na řízení. (Srholec, 2004)

Pozitivní dopady PZI: (Srholec, 2004)

- ✓ restrukturalizace nabídkové strany ekonomiky
- ✓ PZI zvyšují vývozní výkonnost a nedluhově financují deficit běžného účtu, čímž přispívají ke zlepšení vnější rovnováhy i stability měny.
- ✓ nové pracovní příležitosti

Negativní dopady PZI: (Srholec, 2004)

- ✓ PZI nemusí podporovat hospodářský růst a zaměstnanost, pokud vytlačují již existující investice, nenavazují vazby s domácími firmami nebo pokud se jejich produkce omezuje na technologicky méně náročné fáze produkčního řetězce a pokud nadnárodní firmy v zemi realizují nepříznivé strategie.
- ✓ Repatriace zisků do zahraničí, případně následný odliv PZI ze země ohrožují vnější rovnováhu země.
- ✓ Nárazový příliv PZI vychyluje měnový kurz z rovnovážné úrovně.
- ✓ PZI zahrnuje daňové úlevy ale i přímé dotace ze státních rozpočtů.

Na podporu investorů nabízejí země investiční pobídky, které používají k přilákání přímých zahraničních investic. Pobídky mají formu přímých subvencí nebo daňových pobídek (např. daňové prázdny nebo nižší sazba daně z příjmů právnických osob

apod.), které investorům kompenzují jejich kapitálové náklady. Země připouštějí, že je potenciálním investorům nabízejí a investoři přiznávají, že tyto pobídky hrají důležitou roli v jejich rozhodování. Neposkytnutím pobídek se totiž nic nevyřeší, investice bude nasměrována do jiné země, která pobídky poskytne a domácí podniky stejně budou pod tlakem konkurence. Je nutné si však uvědomit, že pro investory je důležitější celkový image země než pouhé programy na podporu investic. Přesto je ale evidentní vztah mezi investičními pobídkami a výší přímých zahraničních investic. Investiční pobídky znamenají narušení konkurenčního prostředí a posilují silné firmy, které disponují dostatkem kapitálu, aby dosáhly na tyto pobídky. (Kunešová, Jarý, & Martinčík, 2005)

1.4 Mezinárodní migrace pracovních sil

Mezinárodní pracovní migrace je mobilita pracovní síly z jedné země do druhé po dobu delší než jeden rok. Mezinárodní migrace pracovních sil pokrývá celý svět: rozvinuté země i rozvojový svět.

Mezinárodní migrace obyvatelstva hraje ve vývoji společnosti stále významnější roli a stala se globálním procesem, který pokrývá téměř všechny kontinenty a země i různé sociální vrstvy. Celkový počet mezinárodních migrantů neustále roste.

(Lněnička, 2011) uvádí tyto hlavní formy migrace:

- ✓ Permanentní migrace. Tato forma migrace před první světovou válkou převažovala nad ostatními a je charakterizována skutečností, že migranti navždy opustili své země a trvale se usídlili např. v USA, Kanadě nebo Austrálii.
- ✓ Dočasná migrace zajišťující návrat migranta po uplynutí určité doby. V této souvislosti je nutné si všimnout, že moderní migrace pracovních sil má dočasný charakter.
- ✓ Nelegální migrace, při které dochází k porušování platných právních norem (např. nelegální příchod migrantů bez platných dokladů, vstupních víz apod.).

Rozdílně směřované toky práce, které překračují národní hranice, tvoří mezinárodní trh práce fungující ve vzájemném vztahu s trhy kapitálu, zboží a služeb. Jinými slovy, mezinárodní trh práce existuje ve formě pracovní migrace.

Motivem mezinárodní mobility pracovních sil mohou být politické, vojenské, náboženské, národní, kulturní, rodinné a další sociální faktory.

Ekonomické příčiny mezinárodního pohybu pracovních sil tvoří (Kunešová, Jarý, & Martinčík, 2005):

- ✓ nerovnoměrný ekonomický vývoj v jednotlivých zemích a z něho plynoucí rozdíly v životní úrovni a ve výši reálné mzdy,
- ✓ změny strukturální povahy, které v různých zemích vyvolávají potřebu nejen kvalifikovaných, ale i nekvalifikovaných pracovních sil.

Migrační toky z ekonomických příčin probíhají převážně ze zemí méně rozvinutých do zemí rozvinutějších. V opačném směru je migrace výrazně slabší. Přesto lze vyčlenit několik důvodů, které vedou k pohybu pracovních sil do zemí s nižší ekonomickou úrovní. K těmto důvodům patří (Kunešová, Jarý, & Martinčík, 2005):

- ✓ přímé zahraniční investice, které plynou z rozvinuté do méně vyspělé země (projevem je např. příchod zahraničních odborníků a manažerů)
- ✓ deficit na trhu práce hostitelských zemí v určitých specializovaných oborech

2 Velká Británie a její postoj k evropské integraci

2.1 Ekonomická charakteristika Velké Británie

Spojené království Velké Británie a Severního Irska (anglicky United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland), zkráceným názvem Velká Británie či Spojené království nebo Británie, je ostrovní stát u severozápadního pobřeží kontinentální Evropy. Zabírá plochu 242 500 km² a k roku 2020 v něm žilo cca 67 milionů lidí. (Clark, 2021)

Velká Británie je vysoce rozvinutá země. Jejím hlavním a největším městem je Londýn, v jehož metropolitní oblasti žije asi 10,3 milionu lidí a který je považován za jednu z nejdůležitějších světových metropolí. Je jedním z největších center světového finančnictví. Velká Británie je ústředním členem Společenství národů (Commonwealth), jež má 53 členských států a sdružuje bývalá britská dominia a kolonie. Dále je stálým členem Rady bezpečnosti OSN, jadernou velmocí, členem skupiny G8, jedním ze zakládajících členů Severoatlantické aliance a členem Rady Evropy. V letech 1973 až 2020 byla členkou Evropské unie, ze které vystoupila v procesu zvaném brexit a zároveň s ní uzavřela obchodní dohodu. (Clark, 2021)

Hrubý domácí produkt britské ekonomiky činil v roce 2020 1,96 bilionu GBP, což z Velké Británie činí šestou největší světovou ekonomiku velmoc. Z hlediska výše HDP na obyvatele se umístila na 23. místě na světě.

Tabulka 2 ukazuje, že v období 2016-2019 se HDP na obyvatele každým rokem zvyšoval. Inflace od roku 2017 klesá a nezaměstnanost se každým rokem snižuje.

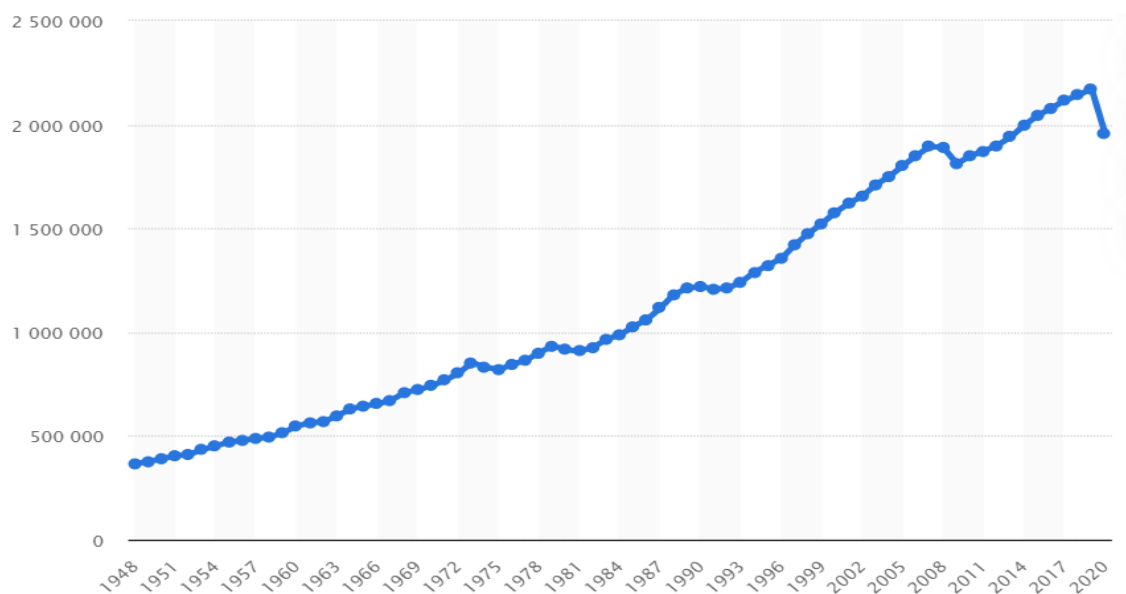
Tab. 2: Základní makroekonomické ukazatele Velké Británie za období 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
HDP/obyvatele (GBP)	28 448	28 505	31 015	31 263
Růst HDP (%)	1,8	1,5	1,3	1,4
Míra inflace (%)	1,0	2,6	2,3	1,7
Míra nezaměstnanosti (%)	4,9	4,4	4,1	3,8

Zdroj: Office for National Statistics, 2020

Hrubý domácí produkt Velké Británie v roce 2020 činil 1,96 bilionu GBP, což je pokles přibližně o 216 miliard GBP ve srovnání s rokem 2019, kdy HDP činil 2,17 bilionu GDP. Tento obrovský pokles HDP způsobila pandemie koronaviru a následné omezení ekonomických aktivit zejména v sektoru služeb, které způsobilo vážné škody mnoha podnikatelským subjektům. (Clark, 2021). Vývoj HDP Velké Británie v posledních přibližně 70 letech ukazuje obrázek 1.

Obr. 1: Hrubý domácí produkt Velké Británie, 1948 - 2020, mil. GBP

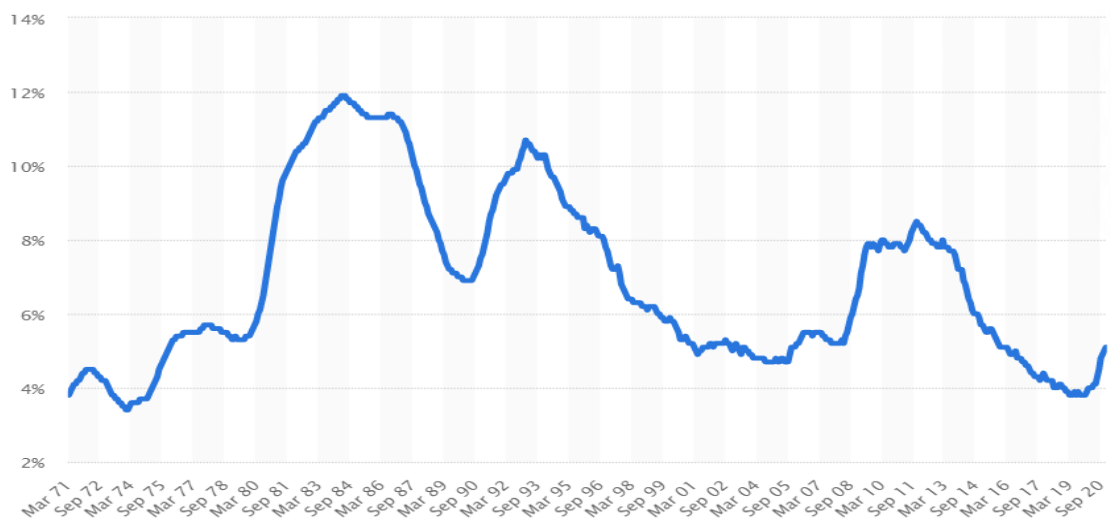

Zdroj: Statista, 2021

V zemi je v posledních letech velmi nízká míra nezaměstnanosti, v roce 2019 dosáhla dokonce nejnižší úrovně za posledních 44 let (jen 4 %), ovšem situace se změnila v březnu 2020 v důsledku pandemie COVID-19 a nezaměstnanost prudce vzrostla. Míra nezaměstnanosti ve Velké Británii dosáhla za tři měsíce do prosince 2020 5,1 %, což je nejvyšší hodnota od srpna 2016.

Před příchodem pandemie koronaviru zaznamenala Velká Británie relativně nízkou míru nezaměstnanosti, srovnatelnou s polovinou 70. let. V období 1971-2020 (viz obr. 2) byla nezaměstnanost nejvyšší na jaře roku 1984, kdy míra nezaměstnanosti dosáhla 11,9 %, přičemž znatelné vrcholy se vyskytly také počátkem roku 1993 a koncem roku 2011. (Clark, 2021)

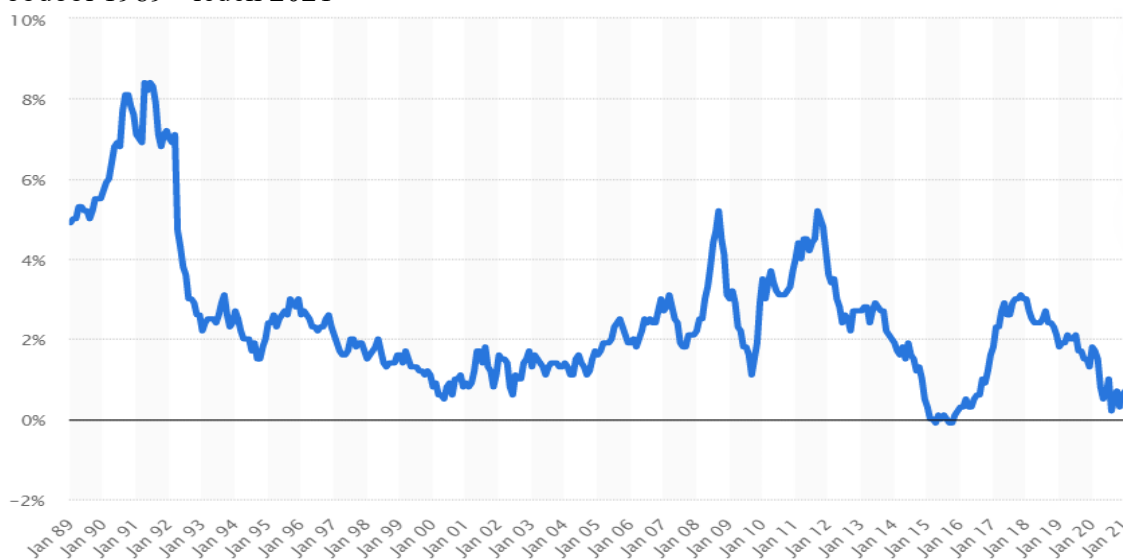
Obr. 2: Míra nezaměstnanosti ve Velké Británii, 1971 - 2020

Zdroj: Statista, 2021

V lednu 2021 (viz obr. 3) byla míra inflace měřená indexem spotřebitelských cen (CPI) ve Velké Británii 0,9 %, po míře 0,8 % v prosinci 2020, což byla nejnižší míra inflace od února 2016. Míra inflace znatelně poklesla od pandemie koronaviru. (Clark, 2021)

Obr. 3: Míra inflace měřená indexem spotřebitelských cen (CPI) ve Velké Británii v období 1989 - leden 2021

Zdroj: Statista, 2021

Státní dluh (viz tab. 3) byl na konci finančního roku 2019/2020 ve výši 79,1% HDP: 1,791,5 mld. GBP, tj. 60 tis. GBP na každou britskou domácnost; vláda si vypůjčila 48,7 miliardy GBP, což je o 9,3 miliardy GBP více než v předchozím roce. Státní dluh výrazně vzrostl v důsledku finanční krize. Ještě v letech 2007-2008 byl ve výši 35,5% HDP. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

Tab. 3: Státní rozpočet Velké Británie v období 2016-2021

Finanční rok	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Příjmy (mld. GBP)	716	777	790	810	873
Výdaje (mld. GBP)	772	837	849	842	928
Saldo (mld. GBP)	-52	-60	-59	-32	-55

Zdroj: Office for National Statistics, 2021

Tabulka 4 ukazuje, že bilance výkonů Velké Británie dlouhodobě vykazuje deficit. Z hlediska objemu exportu zboží, Velká Británie v roce 2018 klesla na desáté místo ve světě. Pro rok 2019 dosáhl deficit obchodní bilance Velké Británie výše 6,89 mld. GBP a to zejména z důvodu klesajícího dovozu zboží ze zemí mimo Evropskou unii. Snížení schodku obchodu se zbožím o 6,4 miliardy GBP od konce roku 2019 do února 2020 bylo do výrazné míry způsobeno snížením schodku se zeměmi Evropské unie o 6,1 miliardy GBP na 18,4 miliardy GBP. Deficit obchodu se zbožím se zeměmi mimo Evropskou unii se snížil o méně než 0,3 miliardy GBP na 4,8 miliardy GBP. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

Tab. 4: Bilance výkonů Velké Británie za období 2015-2019

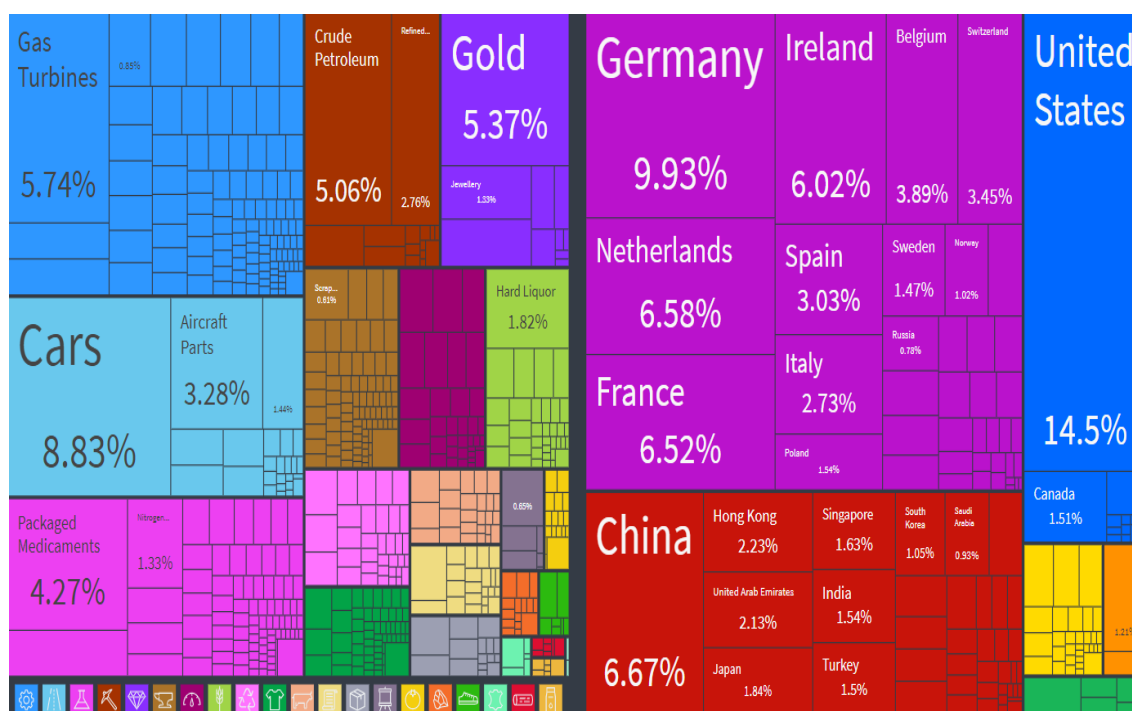
	2015	2016	2017	2018	2019
Vývoz zboží a služeb (mil. GBP)	517 446	547 590	622 063	656 487	698 626
Dovoz zboží a služeb (mil. GBP)	547 234	584 616	650 683	686 265	724 521
Saldo (mil. GBP)	-29 788	-37 026	-28 620	-29 787	-25 895

Zdroj: Office for National Statistics, 2020

Podíl celkového vývozu z Velké Británie do Evropské unie nepřetržitě klesá (pokles o 0,9 % v roce 2019), resp. britský export do mimoevropských zemí se zvyšuje rychleji (nárůst o 14 % v roce 2019); v roce 2002 ještě směřovalo do Evropské unie 55 % všeho britského exportu. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

Obrázek 4 graficky znázorňuje komoditní a teritoriální strukturu vývozu zboží z Velké Británie v roce 2019.

Obr. 4: Vývoz zboží z Velké Británie v roce 2019

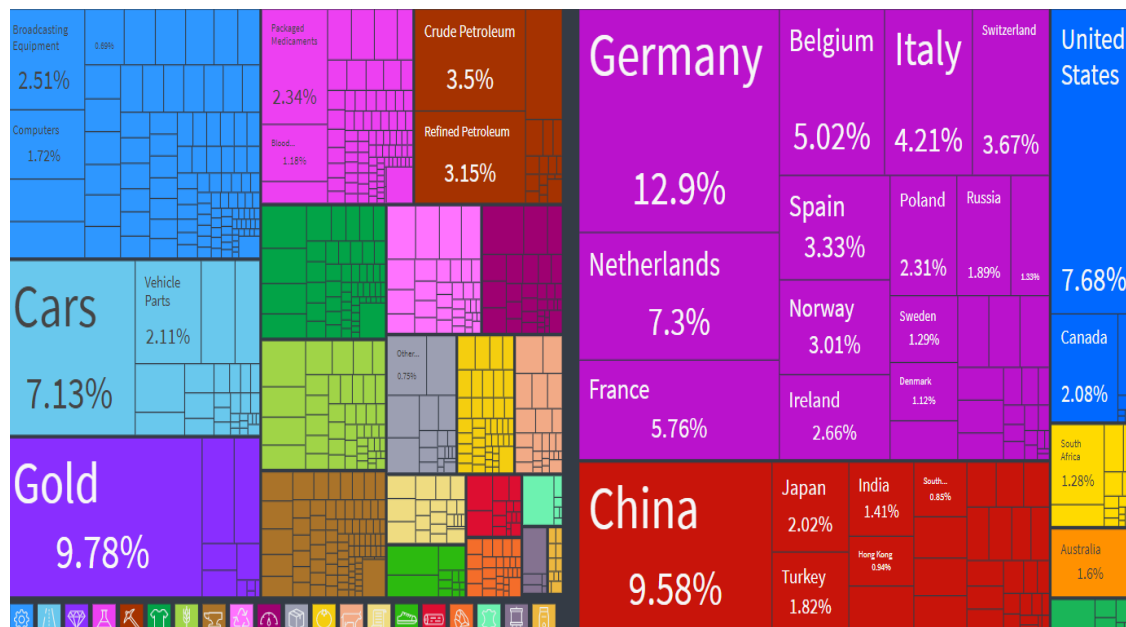
Zdroj: OEC.world, 2021

V roce 2019 činil vývoz zboží z Velké Británie celkem 320 miliardy GBP. K nejvýznamnějším vývozním položkám ve vývozu zboží z Velké Británie patří automobily (8,83 %), plynové turbíny (5,74 %), zlato (5,37 %), ropa (5,06 %) a balené léky (4,27 %). Vývoz zboží z Velké Británie směřuje především do USA (14,5 %), Německa (9,93 %), Číny (6,67 %), Nizozemska (6,58 %) a Francie (6,52 %). (OEC.world, 2021)

V roce 2019 byla Velká Británie největším světovým vývozcem tvrdého alkoholu (5,81 miliardy GBP), brožur (1,75 miliardy GBP), starožitností (780 milionů GBP), lingotů z nerezové oceli (329 milionů GBP). (OEC.world, 2021)

Obrázek 5 graficky znázorňuje komoditní a teritoriální strukturu dovozu zboží do Velké Británie v roce 2019.

Obr. 5: Dovoz zboží do Velké Británie v roce 2019

Zdroj: OEC.world, 2021

V roce 2019 činil dovoz zboží do Velké Británie 475 miliardy GBP. Nejvýznamnějším dovozem do Velké Británie je zlato (9,78 %), automobily (7,13 %), ropa (3,5 %), rafinovaná ropa (3,15 %) a vysílací zařízení (2,51 %). Na dovozu zboží do Velké Británie se nejvíce podílejí Německo (12,9 %), Čína (9,58 %), USA (7,68 %), Nizozemsko (7,3 %) a Francie (5,76 %). (OEC.world, 2021)

V roce 2019 byla Velká Británie největším světovým dovozcem zlata (46,5 miliard GBP), platiny (4,9 miliardy GBP), nebalených léků (1,68 miliardy GBP), samohybné železniční dopravy (1,12 miliardy GBP), konzervovaného masa (645 milionů GBP).

Londýnská burza patří z hlediska tržní kapitalizace mezi pět největších burz světa a je největší burzou evropskou. Britské bankovníctví disponuje třetím největším objemem depozit na světě. Sektor finančních služeb bude odchodem Británie z Evropské unie výrazně dotčen. Většina bank zahájila implementaci svých pohotovostních plánů a zahájila přesunování stovky pracovních míst z Londýna do svých poboček v zemích EU27, aby zajistily kontinuitu provozu po brexitu.

Navzdory brexitu i nadále směřuje na vnitřní trh Evropské unie zhruba 45 % britského exportu: 54 % britského vývozu zboží a 39 % vývozu služeb. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

2.2 Vztahy Velké Británie a Evropské unie

Velká Británie nebyla zakládajícím členem tří Evropských společenství: Evropské hospodářské společenství, Evropské společenství uhlí a oceli a Evropské společenství pro atomovou energii. Ty byly založeny v padesátých letech minulého století a staly se základem evropského integračního procesu, který vedl v založení Evropské unie v roce 1993.

Do těchto tří Evropských společenství Velká Británie vstoupila až v první vlně rozšíření 1. ledna 1973 společně s Irskem a Dánskem. Podmínky vstupu Velké Británie do Evropských společenství upravil dokument European Communities Act 1972.

Evropská unie je díky jednotnému trhu největší hospodářskou zónou na světě. Tvoří celní unii bez celních překážek mezi členskými státy, to mimo jiné znamená, že členské státy Evropské unie používají jednotné clo na dovoz zboží ze zemí mimo Evropskou unii.

Evropský jednotný trh existuje od roku 1993. Vnitřní trh nebo společný trh v rámci Evropské unie je prostorem bez vnitřních hranic, v němž platí volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob, který je definován Maastrichtskou smlouvou. Zejména podporuje volný pohyb v rámci Evropské unie třemi klíčovými způsoby, a to (HM Government, Cabinet Office, 2016):

- ✓ odstraněním dovozních cel a dovozních kvót;
- ✓ vytvořením jednotného celního prostoru pro pohyb zboží v rámci Evropské unie bez byrokracie a celních kontrol na vnitřních hranicích;
- ✓ odstraněním netarifních překážek volného obchodu (např. odlišné předpisy či specifikace).

Ačkoli se Velká Británie v roce 1973 do evropského integračního procesu zapojila, vždy patřila k zemím, které měly k evropské integraci největší připomínky. Proto se již 5. června 1975 konalo referendum o členství Velké Británie v Evropských společenstvích. Jeho výsledek byl ve prospěch pokračování členství Velké Británie v Evropských společenstvích (pro setrvání Velké Británie v Evropském hospodářském

společenství se vyslovilo 67,2 % účastníků referenda). (HM Government, Cabinet Office, 2016)

Dne 23. června 2016 se ve Velké Británii uskutečnilo nové referendum o jejím členství v Evropské unii. Zvítězili v něm zastánci brexitu (51,86 %), tedy vystoupení Velké Británie z Evropské unie. I když výsledek referenda nebyl právně závazný, britská vláda se rozhodla ho respektovat a vydat se cestou brexitu. (Malý, 2016)

Velká Británie formálně opustila Evropskou unii dne 31. ledna 2020. Dne 1. ledna 2021, po skončení přechodného období, se Velká Británie rovněž odpojila od jednotného trhu Evropské unie a celní unie. Vztahy mezi Evropskou unií a Velkou Británií se nyní řídí dohodou o obchodu a spolupráci schválenou britským parlamentem dne 30. 12. 2020. V dubnu 2021 byla tato dohoda schválena Evropským parlamentem. To znamená, že dohody Evropské unie se třetími zeměmi, včetně dvoustranných dohod mezi Švýcarskem a Evropskou unií, se na Velkou Británii již nevztahují. Evropská unie má v současné době uzavřeno více než 40 obchodních dohod se sedmdesáti zeměmi. Velká Británie musí vyjednat nové obchodní dohody se zeměmi mimo Evropskou unii. (Clark, 2021)

Obrázek 6 uvádí hlavní mezníky brexitu.

Obr. 6: Brexit - časová osa

Zdroj: European Commission & DG Trade, 2021

Velká Británie musí do roku 2057 zaplatit „účet za rozvod“ ve výši 25 miliard GBP. Tím splní veškeré zbývající finanční závazky učiněné v době, kdy byla členem Evropské unie. (Clark, 2021)

Největší nevýhodou brexitu je zpomalení ekonomického růstu ve Velké Británii. Většina z toho byla způsobena nejistotou ohledně konečného výsledku. Nejistota ohledně brexitu zpomalila růst Velké Británie z 2,4 % v roce 2015 na 1,0 % v roce 2019. Vláda Velké Británie odhaduje, že brexit sníží růst Velké Británie až o 6,7 % během 15-ti let. (Clark, 2021)

V roce 2020 se ekonomický růst ve Velké Británii snížil o rekordních 9,9 % kvůli ekonomickému dopadu pandemie koronaviru. (Clark, 2021)

Volný pohyb osob mezi Velkou Británií a Evropskou unií skončil 30. 12. 2020. Občané členských zemí Evropské unie, kteří žijí ve Velké Británii, v této zemi mohou zůstat pouze v případě, že získali status tzv. usídlence. Zaměstnavatelé hledají uchazeče o práci obtížněji. Jedním z důvodů je to, že pracovníci pocházející z Evropské unie z větší části opustili Velkou Británii, jejich počet v roce 2017 klesl o 95 %. To nejvíce zasáhlo povolání s nízkou a střední kvalifikací. (Clark, 2021)

Brexit značně zatěžuje vztahy Severního Irska s Velkou Británií. Severní Irsko zůstává ve Velké Británii. Irská republika, se kterou má společnou hranici, zůstává součástí Evropské unie. Dohoda o obchodu a spolupráci Evropské unie a Velké Británie se vyhýbá celní hranici mezi oběma irskými zeměmi. Tato dohoda umožňuje Severnímu Irsku přijmout celní pravidla Evropské unie, takže mezi dvěma sousedními zeměmi není pevná hranice. Místo toho existuje v Irském moři celní a regulační hranice mezi Velkou Británií a Severním Irskem.

Celní hranice mohla znovu nastolit „The Troubles“, což byl třicetiletý konflikt v Severním Irsku mezi převážně katolickými irskými nacionalisty a pro-britskými protestanty. V roce 1998 to skončilo příslibem neexistence hranice mezi Severním Irskem a Irskem. Celní hranice by přinutila asi 9 300 dojíždějících projít celní kontrolou na cestě do práce a do školy a zpět.

Nová dohoda mezi Evropskou unií a Velkou Británií se snaží, aby dopady brexitu byly co nejmenší, přesto však od počátku roku 2021 došlo k velkým změnám. Volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu byl ukončen. Velká Británie je nyní samostatným trhem, s

odlišnými právními a regulatorními pravidly a řadou překážek nejen v rámci obchodu se zbožím a službami.

Dohoda o obchodu a spolupráci Evropské unie a Velké Británie se na žádost Velké Británie nevztahuje na spolupráci v oblasti zahraniční politiky, vnější bezpečnosti a obrany. Další oblastí, kterou dohoda nepokrývá, jsou rozhodnutí týkající se rovnocennosti v oblasti finančních služeb.

Součástí dohody Evropské unie a Velké Británie jsou celkem čtyři pilíře (Hrtúsová & Novák, 2021):

1. bezprecedentní dohoda o volném obchodu;
2. ambiciózní spolupráce v hospodářských, sociálních, environmentálních a rybolovných otázkách;
3. úzké partnerství pro bezpečnost občanů;
4. zastřešující správní rámec.

Postoj Velké Británie k evropské integraci ovlivnil také ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie. Dohoda mezi Evropskou unií a Velkou Británií sice nezajišťuje tak plynulé obchodní vztahy, jako kdyby byla Velká Británie členem celní unie a jednotného trhu Evropské unie, nicméně vytváří zónu volného obchodu, která ve srovnání s obchodováním podle podmínek Světové obchodní organizace přinese oběma stranám a České republice značné výhody.

3 Ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie

3.1 Vývoj vzájemných vztahů

Vztahy mezi Českou republikou a Velkou Británií se těší vynikající úrovni. Diplomatické vztahy mezi zeměmi byly navázány ihned po vzniku samostatné České republiky v roce 1993.

Česká republika a Velká Británie spolupracují nejen v oblasti politicko-ekonomické, ale i ve sféře společenské, kulturní a vědecko-vzdělávací. Země mají podobné názory i na množství témat v zahraniční politice a světové bezpečnosti. K prohloubení spolupráce došlo zejména po vstupu České republiky do NATO a do Evropské unie. (Aspen, 2014)

Velmi dobrá úroveň vztahů se projevila i v tom, že po rozšíření Evropské unie otevřela Velká Británie občanům České republiky svůj pracovní trh a Česká republika vzájemně učinila obdobný krok vůči britským občanům. (Aspen, 2014)

Nadále roste i význam česko-britské obchodní a ekonomické spolupráce. Velká Británie je pro Českou republiku čtvrtým nejvýznamnějším exportním trhem a zaujímá dvanácté místo v pořadí jejích obchodních partnerů. (OEC, world 2021)

Významným novodobým mezníkem pro vývoj ekonomických vztahů České republiky a Velké Británie byl vstup České republiky do Evropské unie. Česká republika se stala členským státem Evropské unie 1. května 2004. To bylo vyvrcholením dlouhého období, v němž byly posíleny vztahy s Evropskými společenstvími, počínaje odvětvovou obchodní dohodou a postupným rozšiřováním užší obchodní a politické spolupráce. Podpora užších vztahů s Evropskou unií ve všech oblastech se stala charakteristickou pro samostatnou Českou republiku.

Členství v Evropské unii mělo značný pozitivní dopad. Tento trend začal již několik let před přistoupením, kdy bylo zcela jasné, že se Česká republika chystá vstoupit do Evropské unie, a měl podobu přílivu přímých zahraničních investic, které pomohly transformovat ekonomiku poznamenanou nedostatečnými investicemi.

Vstup České republiky do Evropské unie znamenal v roce 2004 zásadní změnu, protože byly odstraněny celní hranice s členskými státy, Česká republika se zapojila do volného

pohybu zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil. Členství v Evropské unii umožnilo České republice vstoupit na společný trh a upevnit její pozici nízkonákladové výrobní základny. (Aspen, 2014)

Vybraná makroekonomická data České republiky jsou uvedena v tabulce 5. V roce 2019 zaujímala Česká republika 45. místo na světě podle velikosti HDP, 27. místo ve světovém vývozu, 29. místo ve světovém dovozu a 41. místo na světě podle hodnoty HDP na obyvatele. (OECD, world 2021)

Tab. 5: Základní makroekonomické ukazatele ČR za období 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
HDP/obyvatele (CZK)	480 064	500 268	512 778	523 968
Růst HDP (%)	6.4	3.7	6.5	5.8
Míra inflace (%)	0,3	0,7	2,5	2,1
Míra nezaměstnanosti (%)	5,1	4,0	2,9	2,2

Zdroj: ČNB, ČSÚ, Eurostat, 2020

3.2 Obchodní vztahy

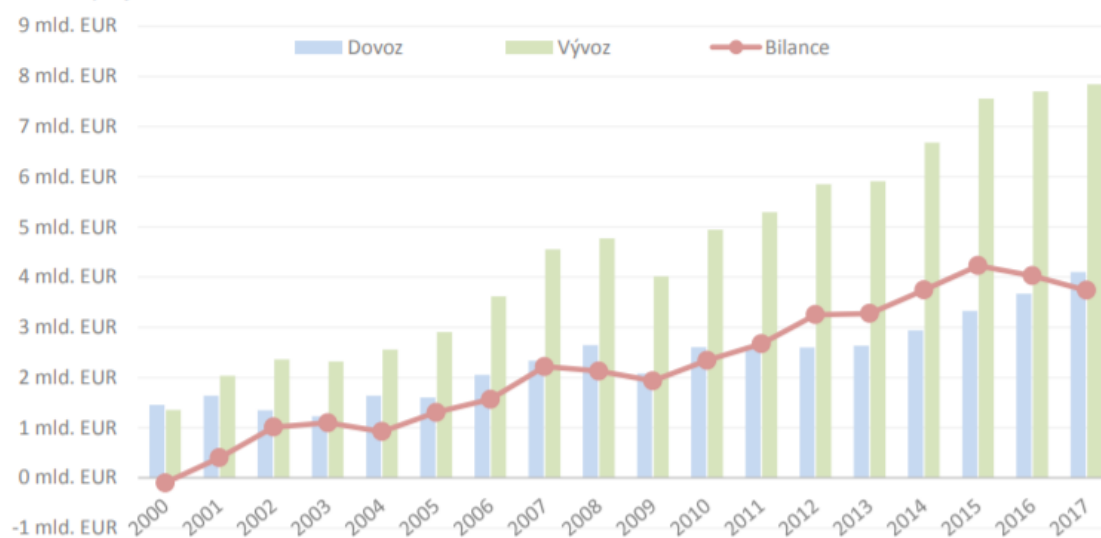
Velká Británie je jedním z nejvýznamnějších obchodních a investičních partnerů České republiky a dlouhodobě patří mezi 4-5 nejvýznamnějších exportních oblastí pro české vývozce. (OECD.world, 2021)

Ekonomika České republiky je hodně otevřená vnějšimu světu. Vzájemný obchodní obrat České republiky s Velkou Británií se od roku 2000 více než ztrojnásobil. Obchod s Velkou Británií představuje 6,3 % českého HDP, přičemž Česká republika do Velké Británie dvakrát více vyváží, než z ní dováží. Británie je pro České republiky pátým nejvýznamnějším exportním trhem a devátým největším dovozcem. Obchodně jsou na Velké Británii více závislé jen ekonomiky Irsko, Belgie, Nizozemí a Slovenska. (OSTEU, 2019)

Stejně jako v případě Velké Británie nepřijala Česká republika euro jako svoji měnu, čímž zatížila svou ekonomiku zaměřenou na export transakčními náklady.

Česko-britský obchod je navíc jeden z nejvíce koncentrovaných. Jen tři hlavní vývozní sektory – motorová vozidla, počítače a stroje a zařízení – zaujmají 63 % celkového českého vývozu. Téměř třetinu vývozu pokrývají motorová vozidla. Taková struktura obchodu je vysoce citlivá na změny v obchodních vztazích. V zájmu udržení stabilního ekonomického vývoje je tak důležité vyhnout se zásadním obchodním otřesům, které by mohl přinést mimo jiné právě brexit. (OSTEU, 2019)

Obr. 7: Vývoj obchodu se zbožím České republiky s Velkou Británií v období 2000 -2017

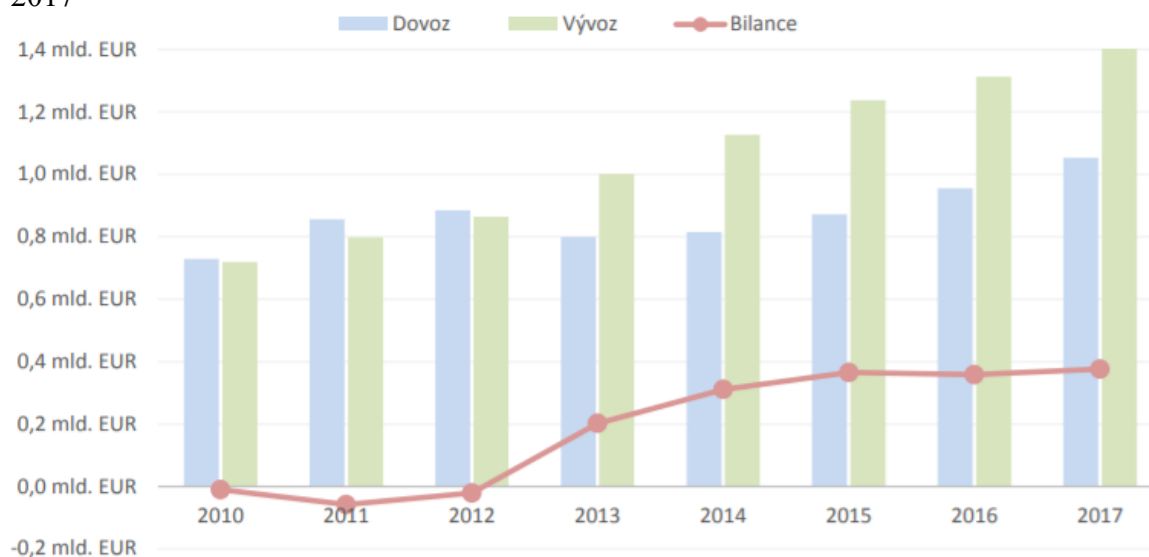
Zdroj: Eurostat, 2018

Od roku 2001 byl z pohledu České republiky trvale vyšší vývoz zboží do Velké Británie než dovoz z Velké Británie (viz obr. 7), přičemž v roce 2000 ještě převládala dovoz nad vývozem. Zejména po krizovém roce 2009 došlo k vyšší dynamice vývozu zboží z České republiky do Velké Británie než v případě dovozů z Velké Británie do České republiky. V roce 2017 dosahoval vývoz České republiky do Velké Británie téměř 8 mld. EUR, naopak dovoz z Velké Británie do České republiky pouze 4 mld. EUR. Porovnání objemů vzájemného obchodu se zbožím mezi Českou republikou a Velkou Británií v roce 2000 a 2017 indikuje jeho zásadní nárůst, přičemž vývoz z České republiky do Velké Británie se zvýšil za toto období téměř 8x, dovoz z Velké Británie do České republiky ani ne 3x. (OSTEU, 2019)

Vzájemný obchod mezi Českou republikou a Velkou Británií představuje více než 6,3 % českého HDP, z toho 4,2 % připadá na vývoz českého zboží do Velké Británie a 2,1 % HDP na dovoz zboží z Velké Británie.

Dovozům z Velké Británie do České republiky neustále dominují počítače, jejichž podíl na celkovém dovozu z Velké Británie v roce 2017 dosáhl až 45 %. Ještě v roce 2000 byl významný dovoz (ale i vývoz) elektrických zařízení, který byl ale postupem času vytlačen především dovozem z asijských zemí. (OSTEU, 2019)

Obr. 8: Vývoj obchodu se službami České republiky s Velkou Británií v období 2000 - 2017

Zdroj: Eurostat, 2018

Mimořádnou pozornost je vhodné věnovat obchodu se službami. Velká Británie je země s velkým podílem služeb na HDP a služby tvoří i velkou část jejího obchodu. Mezi roky 2010– 2017 trvale rostl export služeb z České republiky do Velké Británie (viz obr. 8). Import z Velké Británie takový průběh nekopíroval. Od roku 2013 totiž nedosahuje takového růstu jako vývoz a jako důsledek narostl přebytek české bilance služeb na 376 mil. EUR v roce 2017. (OSTEU, 2019)

Oproti obchodu Evropské unie se službami vůči Velké Británii má ten český v roce 2017 celou řadu odlišností. Zatímco doprava, telekomunikační služby a cestovní ruch patří mezi důležité položky s pozitivní českou i evropskou bilancí vůči Velké Británii, u ostatních podnikatelských služeb je tomu jinak. Evropská unie je v tomto případě v obchodním deficitu, Česká republika naopak v přebytku. (OSTEU, 2019)

3.3 Vztahy v oblasti přímých zahraničních investic

3.3.1 Přímé zahraniční investice Velké Británie v České republice

Podle Statistiky zahraničních afilací Eurostatu (FATS), téměř třetina všech pracovních míst v České republice je poskytována nadnárodními korporacemi, což je více než v kterékoli jiné zemi střední a východní Evropy. Tyto nadnárodní společnosti mohou poskytnout vyšší mzdy, protože mají kolem 25 % vyšší náklady na zaměstnance, než je celostátní průměr. (Szabo, 2019)

Česká republika poskytla příznivé podmínky pro přilákání PZI. Nadnárodní společnosti mohou České republice získat úlevu na dani z příjmu až na 10 let a dotace pro vytváření pracovních míst. PZI přinesly významné přínosy pro českou zaměstnanost a vládní příjmy. (Szabo, 2019)

Zatímco české PZI ve Velké Británii jsou spíše sporadické, britské investice v České republice patří mezi desítku nejvýznamnějších. (AMSP, 2016)

Pro Českou republiku je Velká Británie jedenáctým největším zdrojem přímých zahraničních investic (PZI). Výborné ekonomické vztahy mezi zeměmi podporuje fakt, že od roku 1990 britské firmy v tuzemsku investovaly více než 70 miliard CZK. Přes 300 britských firem, včetně velkých mezinárodních společností jako je BAE Systems a Marks & Spencer, si Českou republiku zvolily jako lokalitu pro své středoevropské sídlo. Britské firmy v České republice zaměstnávají zhruba 65 tisíc lidí. (Czechinvest, 2020)

Dle údajů ČNB (2019) dosáhl celkový stav PZI z Velké Británie v České republice na konci roku 2018 hodnoty 83,7 mld. CZK. Oproti roku 2017 jen mírně klesl. Přes 1 mld. CZK ze zisku reinvestovaly britské firmy v tuzemsku, avšak 9,4 mld. CZK odvedly na dividendách zpět do mateřských společností a akcionářům – jedná se o 4. nejvyšší hodnotu od roku 2000. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

Agentura CzechInvest (2019) eviduje za rok 2019 přes 100 britských firem, které mají pobočku v České republice a sídlo společnosti je ve Velké Británii. Tyto společnosti generují roční tržby ve výši přes 180 mld. CZK. Většina firem jsou velikostí malé a střední podniky do 250 zaměstnanců (61 %), 29 % firem jsou velké korporace. Nejvíce firem podniká v České republice v oblasti zpracovatelského průmyslu (43 %), následují

ostatní služby typu poradenství, finančnictví, logistika a distribuce (38 %), 10 % společností operuje v oblasti sdílených služeb a 9 % je technologických center. Agentura CzechInvest eviduje vysokou přidanou hodnotu u čtvrtiny investorů a středně vysokou přidanou hodnotu u další čtvrtiny. Investoři si nejvíce vybírají za finální destinaci hlavní město Prahu, následuje Jihomoravský kraj a Moravskoslezský. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

Mezi největší britské zaměstnavatele v České republice patří (TOP20): Tesco, GFG Alliance (Liberty Ostrava), Vodafone, Bidcorp Foodservice (Bidfood Czech Republic), RWS Holding, Devro, TI Fluid Systems, Brush Electrical Machines (Brush SEM), IMI, E&Y, Laird, BCS Automotive, Smiths Group (Smiths Medical, John Crane), IPF International, Edwards Group, Barclays, FNZ, Dixons Carphone, Eurac Poole (Eurac Hradec), Senior. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

V posledních několika letech proběhly také důležité akvizice mateřských společností britských investorů v České republice a jejich sídla byla přesunuta mimo Velkou Británii (př. LucasVarity – TRW, Federal Mogul – Tenneco, Interout – GTT Communications, Laminar Medica – Sonoco-Alcore, RPC Promens – Berry Global, LeKtronix – Rockwell Automation). (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

3.3.2 Přímé zahraniční investice České republiky ve Velké Británii

Velká Británie je jedním z největších příjemců přímých zahraničních investic (PZI) na světě. Země je pro investory atraktivní z těchto důvodů (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020b):

- ✓ největší výzkumná a vývojová základna v Evropě (64 univerzitních technologických parků s 1.400 firmami)
- ✓ vysoké výdaje na vědu a výzkum, vynikající výsledky univerzit v mezinárodním srovnání
- ✓ silná vazba mezi firmami a univerzitami

Podmínky pro vstup zahraničního kapitálu jsou liberální a není uplatňován žádný schvalovací mechanismus. Zahraniční firmy mohou ve Velké Británii svobodně založit nebo koupit firmu, vlastnit pozemky či budovy. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020b)

Podle společné studie University College London a London School of Economics mohla Velká Británie přijít o 37 % PZI do země tím, že už nebude součástí jednotného evropského trhu. Přestože bylo na konci roku 2020 dosaženo dohody mezi Evropskou unií a Velkou Británií, která stanoví nediskriminační zacházení s národními a zahraničními investory, přetrvává nejistota ohledně možných reakcí investorů v dlouhodobém horizontu. (Santander trade, 2021)

Navzdory procesu brexitu se britská ekonomika brání. Londýn zůstává centrem finančního kapitálu Evropy, v němž sídlí téměř 60 % společností uvedených v žebříčku Fortune 500. Kromě toho si Velká Británie i přes nedávné oslabení udržuje silnou měnu a země zůstává jedním z nejdůležitějších evropských spotřebitelských trhů. (Santander trade, 2021)

V období od referenda o brexitu rostly české PZI ve Velké Británii. Z hlediska objemu zůstává největším českým investorem ve Velké Británii Energetický a průmyslový holding (EPH), který již od roku 2014 vlastní elektrárnu Eggborough u britského Leedsu (výkon 2 GW, produkovala cca 4% elektrické energie ve Velké Británii; v roce 2018 již byla uzavřena a na jejím místě mohla vzniknout nová plynová elektrárna). V roce 2016 pak dále EPH koupil elektrárnu Lynemouth, která od ukončení provozu v roce 2015 prochází adaptací z uhelného zdroje na spalování biomasy. V červnu 2017 EPH dále oznámil probíhající nákup dvou britských paroplynových (tzv. CCGT) elektráren Langage a South Humber Bank s celkovým instalovaným výkonem 2,3 GW v ceně 9,5 miliardy CZK. V listopadu 2017 EPH koupil londýnskou konzultantskou společnost RVA Group, která radí při demolicích a likvidaci uhelných elektráren a dalších průmyslových provozů. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

Do energetiky ve Velké Británii v lednu 2019 investovala také česká skupina Sev.en Energy, která koupila 50% v společnosti InterGen, provozující plynové elektrárny Rocksavage, Coryton a Spalding.

Ve Velké Británii investuje i skupina PPF, a to na realitním trhu prostřednictvím své PPF Real Estate; dále v říjnu 2016 PPF kapitálově vstoupila do britského start-upu v oblasti digitálního vydavatelství a prodeje knih „The Culture Trip“ (zakoupila 43,69 % podíl akcií). V prosinci 2016 PPF v Londýně spoluzaložila novou Clear Bank, ve které vlastní 35 %. Banka má být nově 5. clearingovou bankou (bankou pro banky) v Londýně a

konkurovat hodlá zejm. využíváním nejmodernějších IT technologií. V červnu 2018 PPF koupila kancelářskou budovu Westferry Circus v londýnském finančním centru Canary Wharf, za 3,38 miliardy CZK. V září 2019 získala PPF 19,2 % akcií britské biotechnologické společnosti Autolus Therapeutics za téměř 2 miliardy CZK. Společnost se zabývá vývojem léčebných postupů pro protinádorovou terapii. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

Česká firma Avast v květnu 2018 vydala emisi svých akcií na Londýnské burze. Mezi další české firmy listované na Londýnské burze patří České radiokomunikace, Czech & Slovak Investment Corp Inc, Komerční banka, Česká spořitelna, Český telekom, Zentiva NV a New World Resources BV.

Firma HB Reavis realizuje vlastní developerské realitní projekty v Londýně. Česká Škoda JS uzavřela v červenci 2018 kontrakt s energetickou společností EDF Energy. Škoda JS dodá dvě sady vnitřních částí tlakové nádoby jaderného reaktoru EPR 1600 megawattů za stovky milionů CZK pro britskou jadernou elektrárnu Hinkley Point C. Z českých firem mají ve Velké Británii zastoupení, ať již samostatně, či prostřednictvím místního nebo globálního partnera dále např. Škoda Auto, Pilsner Urquell, Budvar, Linet, PBS Velká Bíteš. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

Obecně mezi hlavní důvody dosud omezených přímých investic českých firem ve Velké Británii patří vysoká finanční náročnost vstupu na britský trh a delší návratnost investic. Současné české investice ve Velké Británii tvoří zejména výdaje spojené se založením firemní pobočky nebo reprezentační kanceláře. (Zastupitelský úřad České republiky v Londýně, 2020a)

3.4 Pohyb pracovních sil

Migrace z České republiky do Velké Británie od vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 byla značná, podporovaná flexibilním britským trhem práce, nízkou mírou nezaměstnanosti a rozhodnutím Velké Británie nevyužít přechodná opatření k omezení pracovní migrace po rozšíření Evropské unie v roce 2004.

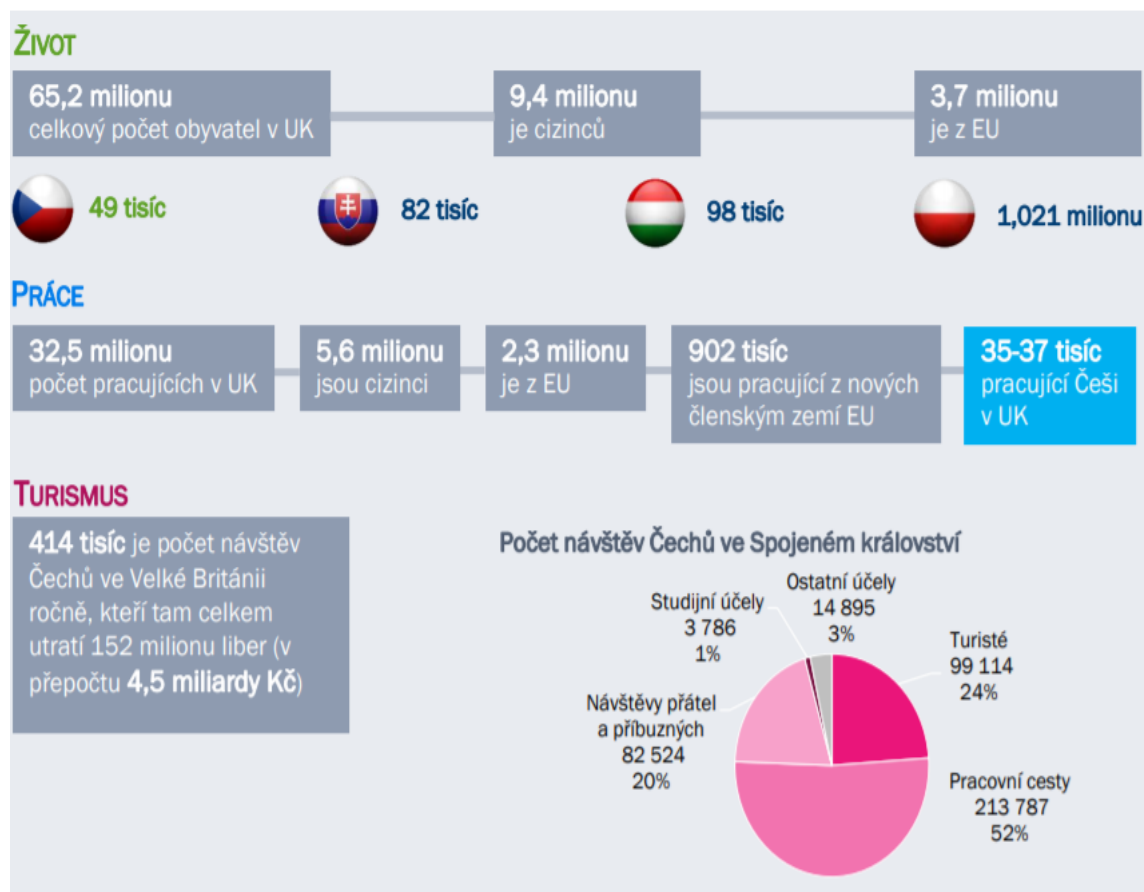
Sčítání lidu ve Velké Británii z roku 2001 zaznamenalo 12 220 osob narozených v České republice s bydlištěm ve Velké Británii. Vstupem České republiky do Evropské unie v

květnu 2004 získali Češi právo žít a pracovat v Evropské unii a mnoho lidí se za prací přestěhovalo do Velké Británie. (Hrtúsová & Novák, 2021)

Podle odhadů britského ministerstva zahraničních věcí z roku 2017, žije ve Velké Británii značná česká komunita, až 100 000 lidí, i když v oficiálních statistikách se uvádí jen kolem 50 000. (Hrtúsová & Novák, 2021)

Na obrázku 9 vidíme, že v roce 2017 tvořili cizinci přibližně 15% populace ve Velké Británii. Češi tvořili pouze přibližně 0,5 % cizinců žijících ve Velké Británii a 0,66 % zahraničních pracovníků. V roce 2017 občané České republiky provedli ve Velké Británii 414 000 návštěv a utratili tam v přepočtu 4,5 miliardy CZK. Necelou polovinu z celkového počtu návštěv tvořily pracovní cesty.

Obr. 9: Občané České republiky ve Velké Británii v roce 2017

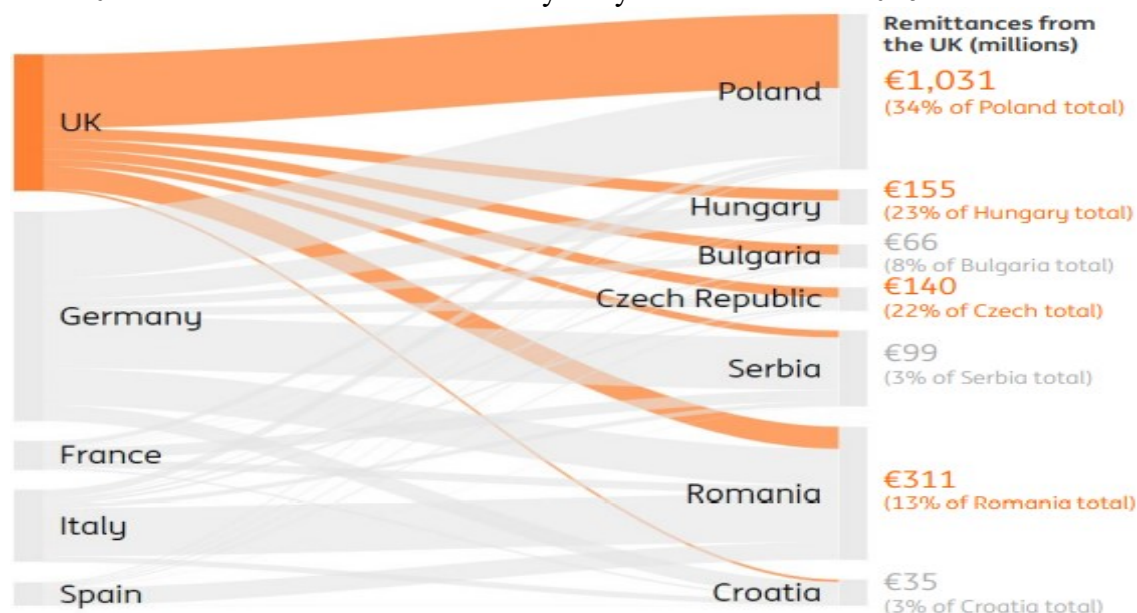

Zdroj: Hrtúsová & Novák, 2021

Remittance jsou finanční a jiné prostředky zaslané migranty ze země zaměstnání zpět do země původu. Podle odhadů Světové banky je Velká Británie na 4. místě na světě z hlediska výše remitencí zasílaných do zahraničí. Jen v roce 2017 poslali migrující

pracovníci domů 22,5 miliardy EUR, z toho přibližně 7,5 miliardy EUR bylo zasláno zemím Evropské unie. V roce 2017 přišlo 22 % všech remitencí do České republiky z Velké Británie (viz obr. 10). (Directional Economics EMEA, 2018)

Obr. 10: Remitence z Velké Británie ve vybraných zemích v roce 2016

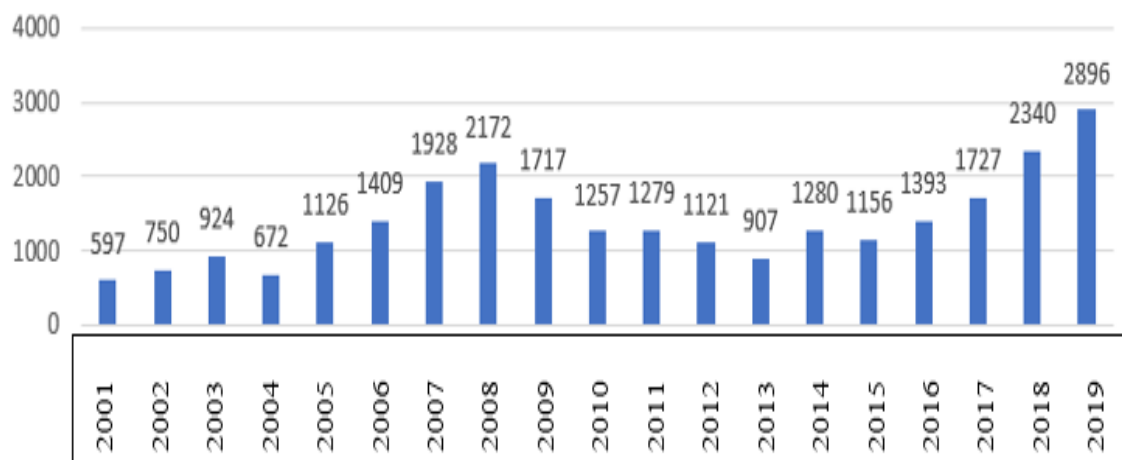

Zdroj: Eurostat, 2017

Podle World Bank (2020) činil podíl remitencí na HDP v České republice 1,4 %.

Obrázek 11 uvádí, že v roce 2008 dosáhly hodnoty remitencí vrcholu. Od roku 2015 do roku 2019 se remitence z Velké Británie do České republiky každý rok zvyšovaly.

Obr. 11: Remitence migrantů zasílané z Velké Británie do České republiky v období 2001-2019 (EUR million)

Zdroj: Worldbank, 2020, zpracováno autorem

Na obrázku 12 vidíme, že v roce 2017 tvořili cizinci přibližně 5 % populace v České republice. Britové tvořili pouze přibližně 1,3 % cizinců žijících v České republice a 1 % zahraničních pracovníků. V roce 2017 navštívilo Českou republiku 470 000 návštěvníků z Velké Británie. (Hrtúsová & Novák, 2021)

Obr. 12: Britové v České republice v roce 2017

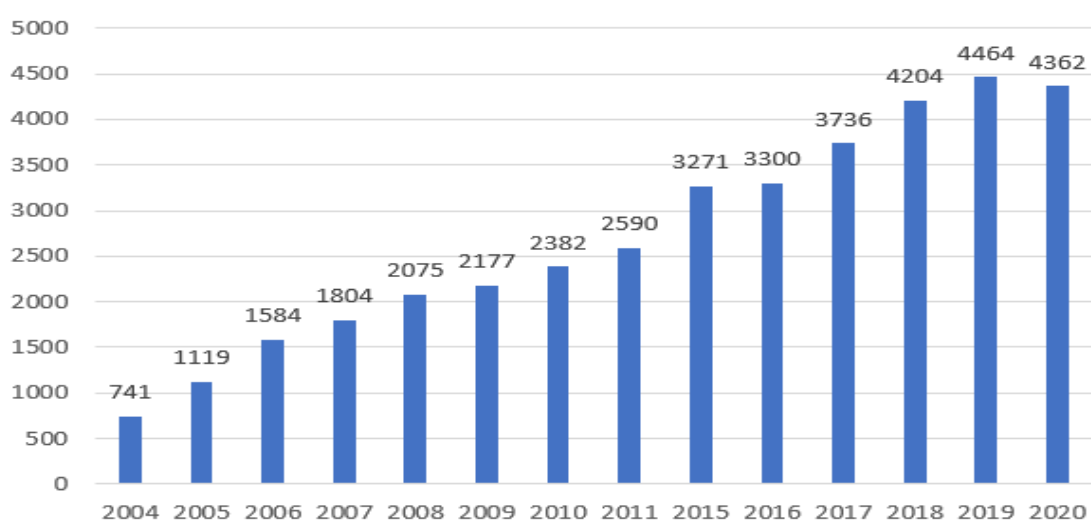
Zdroj: Hrtúsová & Novák, 2021

Ministerstvo vnitra České republiky v roce 2019 zaregistrovalo více než 8 000 britských občanů žijících v České republice. Počet Britů registrovaných na základě povolení k trvalému pobytu činil 2 666. (Hrtúsová & Novák, 2021)

Počet britských občanů v České republice eviduje Český statistický úřad od roku 2004. Z důvodu integrace informačních systémů Ministerstva práce a sociálních věcí nejsou pro roky 2012 - 2014 údaje za cizince evidované úřady práce k dispozici. Občané jiných států, kteří pracují legálně v ČR, jsou v datech Českého statistického úřadu uváděni jako cizinci evidovaní na úřadech práce. To jsou počty cizinců, kteří jsou zaměstnáni v České republice a úřady práce je evidují jako zahraniční pracovníky. (ČSÚ, 2021a)

Počet pracovníků z Velké Británie se v ČR od roku 2005 každoročně zvyšuje (viz obrázek 13), výjimkou je pouze rok 2020, kdy probíhala pandemie koronaviru.

Obr. 13: Počet britských občanů v ČR v období 2004-2011 a 2015 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, 2021, zpracováno autorem

Významným milníkem, který se týká pohybu osob mezi Českou republikou a Velkou Británií, se stal 1. červenec 2021. Od tohoto data totiž občané Evropské unie a jejich rodinní příslušníci žijící ve Velké Británii jsou povinni disponovat buď povolením k trvalému nebo dočasnému pobytu. V druhém případě pak jsou oprávněni požádat o status usedlíka v okamžiku, kdy jejich pobyt na území Velké Británie dosáhne délky pěti let.

Status občanů, kteří přicestovali do Velké Británie po konci přechodného období (od 1. 1. 2021), podléhá novým pravidlům. Skončil volný pohyb občanů ze zemí Evropské unie do Velké Británie a naopak. To znamená, že Velká Británie nemusí občanům ze zemí Evropské unie dovolit, aby jezdili do Velké Británie za prací. To samé bude podle dohody platit i pro britské občany žijící nyní v České republice. Pokud britští občané prokáží, že v České republice žijí minimálně pět let, budou moci v České republice požádat o povolení k trvalému pobytu.

4 Možné dopady brexitu na ekonomické vzťahy České republiky a Velké Británie

4.1 Dopad na obchod

Vystoupení Velké Británie z Evropské unie, jednotného trhu a celní unie vytvořilo překážky obchodu a přeshraniční výměně, které před 1. lednem 2021 neexistovaly. I v situaci, kdy nabyla platnosti nová dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Velkou Británií, nelze se vyhnout velkému množství dalekosáhlých důsledků pro orgány veřejné správy, podniky a občany.

Konec přechodného období k 31. 12. 2020 znamená: (BusinessInfo, 2021a)

- ✓ konec principu vzájemného uznávání a povinnost přizpůsobit zboží požadavkům cílového trhu;
- ✓ povinnost získat osvědčení o posouzení shody pro regulované výrobky zvláště pro unijní a britský trh, pokud nebude určeno jinak;
- ✓ konec platnosti osvědčení o posouzení shody vydané britskou zkušebnou po 1. lednu 2021. Zboží, které je uvedeno na trh od 1. 1. 2021, musí mít nový certifikát z EU-27 nebo původní certifikát musí být převeden do EU-27.

Britská centrální banka předpověděla, že obchodní omezení vyvolané brexitem v prvním čtvrtletí roku 2021, sníží ekonomickou aktivitu o jedno procento, což bude ekvivalent asi pět miliard GBP (více než 147 miliard CZK). Obchod se podle ní v dlouhodobém horizontu sníží o deset procent. (Euractive, 2021)

Obchodní dohoda Evropské unie a Velké Británie dohodnutá na konci roku 2020 sice předvíдалa bezcelní obchod, v jejím důsledku ale pro britské i unijní dovozce vznikly obrovské administrativní povinnosti, jako jsou celní prohlášení či osvědčení o zdravotní nezávadnosti. Tato byrokratická omezení často zdržují včasné dodávky do místa určení, omezují výrobu některého zboží nebo se odráží v poloprázdných regálech některých obchodů. V souvislosti s tím se také zvyšují ceny dopravy a následně i koncových produktů. (Hosnedlová, 2021a)

Důvodem komplikací jsou především nová pravidla původu. Ta určují, jestli zboží z Velké Británie nebo z Evropské unie může přes hranice bez proclení. Pokud je zboží vyrobené ve Velké Británii nebo v členských zemích Evropské unie, tak se při pohybu

zboží z Evropské unie do Velké Británie (nebo z Velké Británie do Evropské unie) clo nevyměřuje. Pokud bylo zboží vyrobené mimo Velkou Británii nebo mimo Evropskou unii, tak se v obchodu Evropské unie a Velké Británie na toto zboží vyměřuje clo. Od cla je tedy osvobozené jen zboží vyrobené v Evropské unii nebo ve Velké Británii.

Na nové podmínky obchodu se firmy měly připravovat během 11 měsíčního přechodného období, které trvalo od února 2020 do konce roku 2020. Manažeři firem však až do konce roku neměli dostatek informací o tom, jak nakonec bude situace vypadat, protože Evropská unie a Velká Británie se dohodly na obsahu společné dohody až 24. 12. 2020.

Podle Obchodní dohody Evropské unie a Velké Británie se Severní Irsko na rozdíl od zbytku Velké Británie řídí jinými pravidly, tzv. Protokolem o Severním Irsku, připojeným k výstupové dohodě z října 2019. To znamená, že pravidla Evropské unie v oblasti cel budou nadále platit pro veškeré zboží, které vstupuje do Severního Irska nebo ho opouští.

Účel Protokolu, který byl dohodnut jako součást výstupové dohody, je zabránit celním a dalším kontrolám na ostrově Irsko. U podniků v Evropské unii, které obchodují se zbožím přímo se Severním Irskem, tedy nedojde k žádným změnám v oblasti daní a cel, pokud toto zboží zůstane v Severním Irsku nebo v Evropské unii. (BusinessInfo, 2021a)

Pro české firmy může být atraktivní nynější „dvojitý“ režim Severního Irska, aby se do oblasti alespoň částečně přestěhovaly. Na druhou stranu řada opatření ještě nevstoupila platnost a jejich důsledky se tak ukážou až v budoucnu.

K částečným přemístěním podniků patří například založení dceřiných společností v Severním Irsku, což by společnostem umožnilo pod stejným právním rámcem vyvážet zboží ze Severního Irska jak do Velké Británie, tak i do Evropské unie.

I přes pokračující pandemii a vliv brexitu v prvním kvartálu roku 2021 můžeme sledovat pozitivní trendy v zahraničním obchodě České republiky a Velké Británie. Ještě o poznání lépe je na tom obchod České republiky s Irskem. (BusinessInfo, 2021b)

Obchod s Velkou Británií je v meziročním porovnání prvního kvartálu záporný (viz tab. 6), vývoz do Velké Británie klesnul o 2 % a dovoz klesnul téměř o 11 %. I přes tato nepříznivá čísla došlo od začátku roku k výraznému meziměsíčnímu zlepšení jak vývozu, tak i dovozu s Velkou Británií. (BusinessInfo, 2021b)

Tab. 6: Obchod ČR s Velkou Británií – meziroční prvního kvartálu 2020-2021

Spojené království	1Q 2020	1Q 2021
Vývoz z ČR (tis. Kč)	50 217 000	49 171 347
Dovoz do ČR (tis. Kč)	17 231 000	15 370 223

Zdroj: ČSÚ, 2021

Obchod s Irskem dosáhl relativně velkého růstu v tomto sledovaném období (viz tab. 7). Celkový vývoz do Irska vzrostl o 24,5 % a celkový dovoz z Irska o téměř 13 %.(BusinessInfo, 2021b)

Tab. 7: Obchod ČR s Irskem – meziroční srovnání prvního kvartálu 2020-2021

Irsko	1Q 2020	1Q 2021
Vývoz z ČR (tis. Kč)	6 318 000	7 868 998
Dovoz do ČR (tis. Kč)	4 588 000	5 172 947

Zdroj: ČSÚ, 2021

O tom, zda bude tato situace dlouhodobá, se rozhodne v roce 2024, kdy by měl parlament v Severním Irsku hlasovat o dalším uplatňování nebo ukončení protokolu.

4.2 Dopad na přímé zahraniční investice

Česká republika je jednou z nejotevřenějších ekonomik na světě a je vyhledávaným cílem zahraničních investorů, kteří významně přispívají k rozvoji českých firem (OSTEU, 2019).

Vystoupení Velké Británie z Evropské unie by mohlo potenciálně vést k přesměrování přímých zahraničních investic z Velké Británie do jiných členských států. Velká Británie byla největším příjemcem přímých zahraničních investic v Evropské unii a celosvětově zaostává pouze za USA a Čínou. Velká Británie má strukturální výhody, které mohou přilákat přímé zahraniční investice, jako jsou flexibilní trhy práce a produktů. (Nice, 2018)

Brexit může vést ke ztrátě přímých zahraničních investic závislých na přístupu Velké Británie na jednotný trh, ke zvýšení nákladů na kapitál a ke snížení intenzity výzkumu a vývoje. Nice (2018) uvádí, že pro nadnárodní společnosti ve Velké Británii je důležitý export produktů na trh Evropské unie. V souvislosti s brexitem proto předpokládá, že část přímých zahraničních investic může být přesměrována z Velké Británie do jiných zemí, které jsou členy Evropské unie. Podle posledních údajů se podnikové investice ve Velké Británii mezikvartálně (Q1 a Q2) i meziročně (2019-2020) rekordně snížily o 26 %. (CzechInvest, 2020).

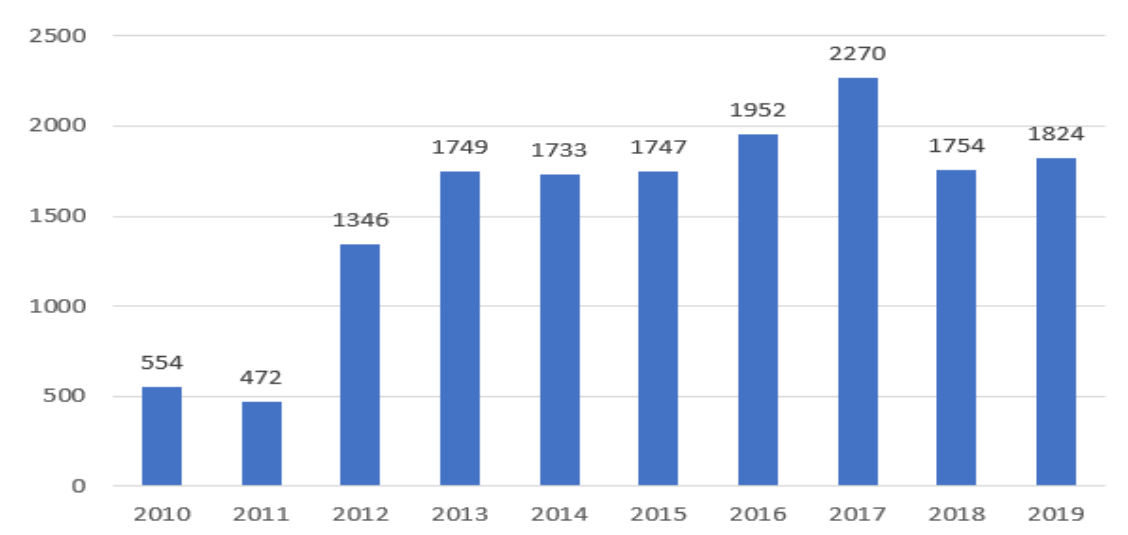
Česká republika jako exportně orientovaná ekonomika s velkými zpracovatelskými odvětvími by mohla mít dobré předpoklady k tomu, aby získala podíl přímých zahraničních investic odkloněných od Velké Británie. Vláda Velké Británie označila farmaceutický, automobilový a chemický průmysl za odvětví, pro které je členství v Evropské unii nejdůležitější, a proto s největší pravděpodobností dojde k přesměrování přímých zahraničních investic do těchto oborů na členské země jednotného trhu. (Nice, 2018).

Pro české firmy se nabízejí příležitosti v automobilovém a leteckém průmyslu v podobě jak strojírenských subdodávek, tak přímých dodávek. Za připomínku stojí současná britská automobilová renesance, symbolizována globálním růstem britské skupiny Jaguar-Land Rover. Energetika (jaderná, zelená energie, úložiště energie i smart energetika) nabízí další příležitosti. Klíčový zejména v Londýně je hi-tech průmysl. Významné možnosti vznikají ve stavebnictví a dodávkách pro architekturu a design. Tradiční obory jako pivovarnictví, výroba nábytku či hraček jsou také zajímavé pro české firmy. (Rak, 2021)

Velká Británie poskytuje mnohé příležitosti pro české malé i střední podnikatele. Ti by mohli využít vysoké závislosti britského průmyslu na subdodavatelích i tendence nakupovat raději v Evropě než v Asii. (Rak, 2021)

Obrázek 16 ukazuje, že v roce 2019 dosáhly britské PZI v České republice 1 824 milionů GBP, což představovalo 0,1 % z celkových britských PZI. Zvýšily se z výrazného poklesu v roce 2018.

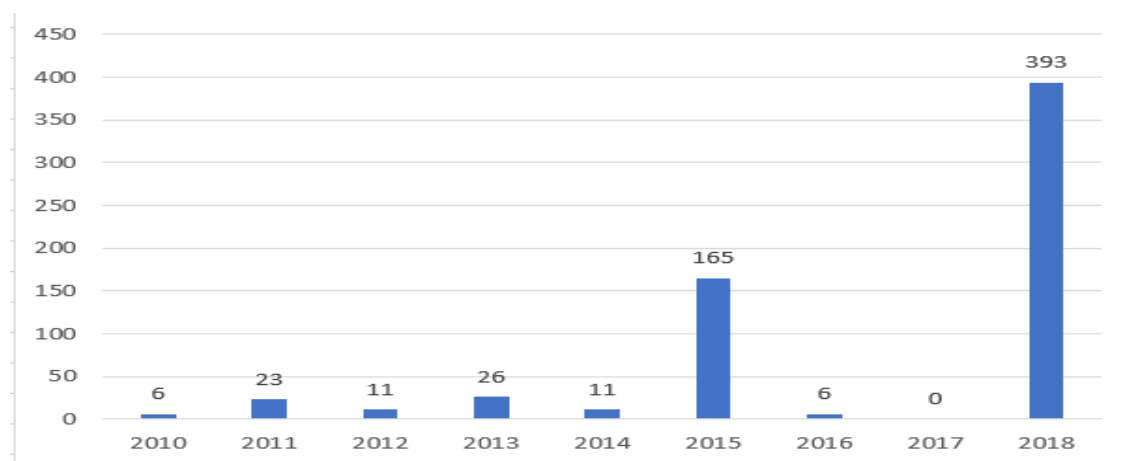
Obr. 14: Hodnota britských PZI v České republice (stav v uvedených letech v milionech GBP)

Zdroj: Hubbard 2021, zpracováno autorem

Obrázek 17 ukazuje, že v roce 2018 dosáhly české PZI ve Velké Británii 393 milionů GBP. To představuje obrovský nárůst oproti předchozím rokům.

Obr. 15: Hodnota českých PZI ve Velké Británii (stav v uvedených letech v milionech GBP)

Zdroj: Hubbard 2021, zpracováno autorem

Evropská komise navrhla zvláštní fond, tzv. rezervu pro přizpůsobení se brexitu, ve výši pět miliard EUR, na přizpůsobení se dopadům nového smluvního vztahu mezi Evropskou unií a Velkou Británií. Členskými státy by mělo být alokováno více než čtyři miliardy

EUR během roku 2021, zbytek pak v roce 2024. Irsko má z něj získat největší podíl, kolem jedné miliardy EUR. Česká republika by měla mít nárok na zhruba 35 milionů EUR. (Hosnedlová, 2021b)

4.3 Dopad na migraci

Veřejné znepokojení ve Velké Británii nad vysokou imigrací a neschopností britské vlády omezit migrační toky z Evropské unie jsou obecně považovány za klíčový faktor hlasování Velké Británie o odchodu z Evropské unie v roce 2016. „V praxi se omezil hlavně příchod levné pracovní síly na ostrovy a rovněž dodavatelské práce pro unijní vývozce, protože sektor služeb není součástí dohody mezi Evropskou unií a Velkou Británií“. (Hosnedlová, 2021b)

Poté, co Velká Británie na konci minulého roku dokončila proces odcházení z Evropské unie, přestřel premiér Boris Johnson novou nezávislou vizi země s novou politikou v oblastech obrany, zahraničních věcí i přistěhovalectví.

Nový plán pro imigraci, údajně největší reforma azylového systému za několik desetiletí, má vést k rychlejšímu usazení uprchlíků ve vážném ohrožení, zatímco ti, kteří přišli ilegálně, to mají mít obtížnější.

1. ledna 2021 zavedla Velká Británie bodový imigrační systém, který upřednostňuje dovednosti a talent před tím, odkud člověk pochází. To má za cíl omezit imigraci „osob s nízkou kvalifikací“ z Evropské unie stanovením vysoké hranice výdělků pro pracovníky z Evropské unie, aby mohli získat pracovní vízum. Vláda stabilizovala hranici výdělků na 26 500 GBP ročně, což odpovídá průměrnému ročnímu platu ve Velké Británii. (Nice, 2018)

Nejistota spojená s brexitem způsobila strmý nárůst migrace z Velké Británie do Evropské unie. Dle oxfordsko-berlínské studie (převzato z ČNB, 2021) nárůst dosáhl od referenda o brexitu v roce 2016 zhruba 17 000 osob ročně, což je přibližně o 30 % více ve srovnání s roky 2008 až 2015. Navíc z Velké Británie odchází rostoucí počet vysoce vzdělaných jedinců, tzv. „únik mozků“. Zmíněná studie se zabývá pouze migrací britských občanů do zemí Evropské unie. Migrace evropských občanů z Velké Británie zpět do Evropské unie, tzv. „zpětná migrace“, byla však mnohem rozsáhlejší. (ČNB, 2021)

Zpráva vlády Velké Británie (Nice, 2018) naznačuje, že tato prahová hodnota sníží celkovou migraci z Evropské unie do Velké Británie o 60 000 osob ročně, což je přibližně 55 % ročního úhrnu za posledních 10 let. Potenciální migranti ze střední a východní Evropy by však byli pravděpodobně nepřiměřeně ovlivněni. Data z Velké Británie naznačují, že průměrná mzda migrantů z těchto zemí jsou jen něco málo přes 60 % průměrné roční mzdy migrantů ze západní Evropy. Průzkum Polské národní banky zjistil, že průměrný roční výdělek polských migrantů ve Velké Británii činil v roce 2016 17 100 GBP, což naznačuje, že na pracovní trh ve Velké Británii nebude mít přístup mnohem větší procento pracovníků. (Nice, 2018)

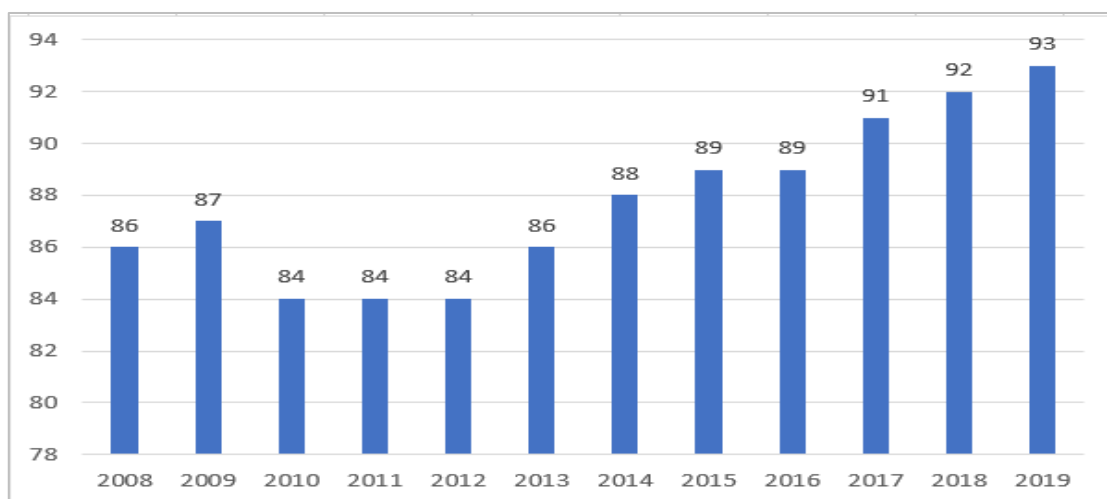
V posledních několika letech došlo k migraci lidí na východ, což částečně zvrátilo tok v letech po vstupu čtyř středoevropských národů do Evropské unie. Stovky tisíc Čechů, Maďarů, Poláků a Slováků se poté, co se po rozhodnutí Velké Británie z roku 2016 opustit Evropskou unii, po přestěhování do Velké Británie za lepším životem, když členství v Evropské unii otevřelo dveře v roce 2004, rozhodly vrátit domů. (Gosling, Inotai, Szekeres & Ciobanu 2021)

Počty Středoevropanů žádajících o statut usídlelce ve Velké Británii naznačují odjezdy. Podle údajů britského ministerstva vnitra požádalo do konce roku 2020 o statut usídlelce 58 750 Čechů - přestože odhady českého ministerstva zahraničních věcí uvádějí, že ve Velké Británii žije kolem 100 000 Čechů. (Gosling, Inotai, Szekeres & Ciobanu 2021)

Někteří Češi se také vrací, protože život v České republice je nyní srovnatelný s životem ve Velké Británii. To, že Česká republika vstoupila v roce 2004 do Evropské unie, podpořilo zapojení České republiky do ekonomických vztahů v rámci Evropské unie a vytvořilo příznivé podmínky pro zvyšování ekonomické úrovně.

Obrázek 18 ilustruje pokroky za poslední desetiletí. Ukazuje index HDP na obyvatele vyjádřený ve standardu kupní síly v relaci k průměru EU 27, který je roven 100. Podle Eurostatu činil český HDP na obyvatele v roce 2010 pouze 84 % průměru Evropské unie. Do roku 2019 dosáhl 93 %, což není daleko za 104 % Velké Británie.

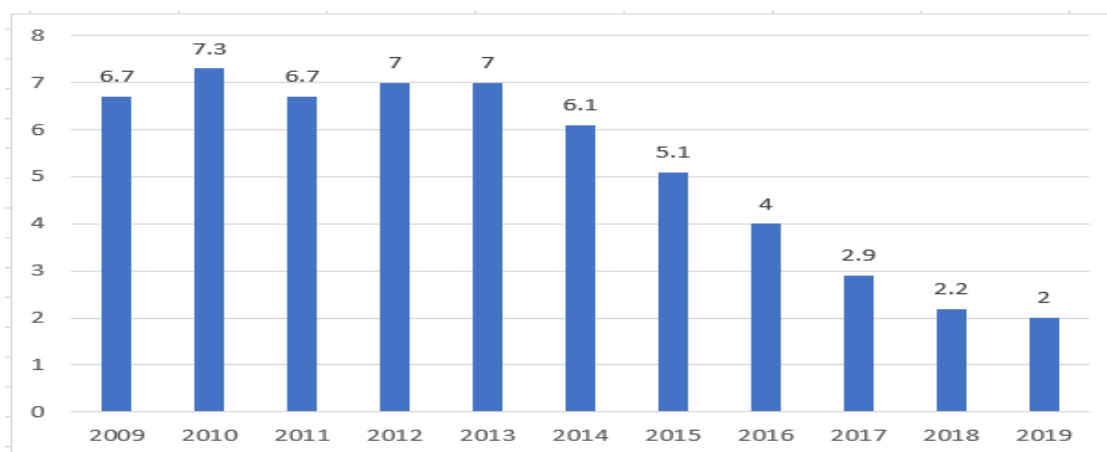
Obr. 16: HDP na obyvatele v PPS v České republice v období 2008-2019

Zdroj: Eurostat, 2021a, zpracováno autorem

Obrázek 19 ukazuje vývoj míry nezaměstnanosti v České republice, který dlouhodobě patří k nejnižším v Evropské unii.

Obr. 17: Míra nezaměstnanosti (v %) v České republice v období 2009-2019

Zdroj: Eurostat, 2021b, zpracováno autorem

5 Instituce podporující ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie

Kvalita institucionálního prostředí patří mezi klíčové faktory vymezující postavení národní ekonomiky. Níže jsou uvedeny hlavní instituce podporující ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie.

Britská obchodní komora v České republice (British Chamber of Commerce Czech Republic) <https://www.britishchamber.cz/>

Britská obchodní komora sídlí v Praze. Od roku 1997 pracuje na posilování obchodních vazeb mezi Velkou Británií a Českou republikou, podpoření obchodu a vytváření nových obchodních příležitostí. Členství v obchodní komoře obdrželo více než 200 britských, českých a mezinárodních společností.

Jako centrum česko-britské kolaborace vytváří rozsáhlý program akcí, určených k podpoře nových spojení v rámci své členské sítě, např. BBC Summer garden party, Equilibrium Programme, Leadership Conferences.

Nabízí také platformu pro profesionální rozvoj a obchodní vzdělávání, která prostřednictvím prezentací a workshopů podporuje výměnu znalostí, např. The Future of Work Workshops, Business English Academy. (Britská obchodní komora v České republice, 2021)

Czech British Chamber of Commerce <http://cbcc.org.uk/>

Jmenovaná organizace sídlí (CBCC) v Londýně. CBCC byla původně vytvořena s podporou Velvyslanectví České republiky ve Velké Británii.

Je to nezisková, nevládní organizace, která je řízena nezávisle, a to výkonným výborem voleným z jejích členů. Česká britská obchodní komora byla založena s vizí zajišťovat svým členům podporu a rady nutné k uplatnění se na trhu.

CBCC usnadňuje lepší ekonomické vztahy mezi Českou republikou a Velkou Británií organizováním diskusí o otázkách ovlivňujících obchod a investice např. Czech British Chamber of Commerce Annual General Meeting; IQRF Annual Meetup; 7/31/2021:

CBCC webinar: current and future visa requirements between the EU and the UK. (CBCC, 2021)

CzechTrade <https://www.czechtrade.cz/>

Agentura CzechTrade je národní proexportní organizací založenou Ministerstvem průmyslu a obchodu se sídlem v Praze. Jejím cílem je rozvíjet mezinárodní obchod a vzájemnou spolupráci mezi českými a zahraničními subjekty. Czech trade má rozsáhlou síť zahraničních kanceláří, a to ve více než padesátí zemí na pěti kontinentech.

CzechTrade poskytuje exportérům informační a asistenční služby, které zajišťují profesionálně v České republice. Výsledkem je ucelená exportní podpora která je snadno dostupná, např. Sourcing Day - setkání českých výrobců s nákupčími německé firmy MWH GmbH z oboru hobby; výroční E-TRADE SHOW; Online seminář: 14/9/2021 Export do NĚMECKA v oblasti zdravotnických prostředků.

Czech trade poskytuje odborné znalosti a zkušenosti svých zahraničních zástupců, jejichž výsledkem je prokázaná úspora nákladů, času a minimalizace rizik spojených s mezinárodním obchodem. (CzechTrade, 2021)

CzechInvest <https://www.czechinvest.org/>

Založen byl v roce 1992. Ze sídla v Londýně, naplňuje agentura CzechInvest klíčovou úlohu v oblasti podpory podnikání a investic. Spojení regionálního a mezinárodního působení zajišťuje integritu služeb a schopnost propojovat globální trendy s regionálními podmínkami v České republice.

CzechInvest je státní příspěvkovou organizací podřízenou Ministerstvu průmyslu a obchodu České republiky. Hlavním cílem CzechInvestu je přeměna České republiky v inovačního lídra Evropy.

Všechny služby jsou poskytovány zdarma. Patří mezi ně například poskytování informací o možnostech podpory pro malé a střední podnikatele, implementace dotačních programů financovaných Evropskou unií a státem. Dále odborníci z agentury CzechInvest nabízejí poradenství a pomáhají při realizaci investičních projektů. CzechInvest také spolupracuje s místní samosprávou a s developery při zprostředkovávání nákupů či pronájmů podnikatelských nemovitostí zahraničním i českým investorům. Důležitou službou, kterou poskytuje agentura CzechInvest, je i podpora subdodavatelů a správa databáze českých dodavatelských firem. Oddělení AfterCare poskytuje služby zahraničním

investorům, kteří již působí v České republice. Následná péče se skládá z podpory expanzí, reinvestic, rozvoje výzkumu, poradenství při hledání vhodných podnikatelských nemovitostí či vhodných dodavatelů v regionech. (CzechInvest, 2021)

BusinessInfo.cz <https://www.businessinfo.cz/>

BusinessInfo.cz je internetový portál, který vznikl díky spolupráci agentury CzechTrade a Ministerstva průmyslu a obchodu v roce 2001. Cílem portálu je poskytovat informace a služby, které jsou určeny zejména podnikatelům a exportérům.

Pro exportéry a podniky podávají informace o možnostech, novinkách, akcích a konkrétních obchodních příležitostech ze zahraničních trhů z mnoha státních a soukromých zdrojů. Portál integruje a zprostředkovává společnou nabídku služeb státu v zahraničí, tedy servis firmám od všech zástupců státu v oblasti exportu a investic.

BusinessInfo.cz nabízí informace, služby a kontakty soustředěné na příležitosti ve veřejných zakázkách vypisovaných Evropskou unií a dotace z fondů Evropské unie. (BusinessInfo, 2021)

Hospodářská komora České republiky <https://www.komora.cz/>

Byla založena v roce 1992, je jediným zákonným zástupcem podnikatelů v České republice.

Hospodářská komora České republiky je nejvýznamnějším reprezentantem podnikatelské sféry. Sdružuje 16 000 členů organizovaných v 60 komorách v regionech a ve 129 oborových asociacích. Více než 60 ze 100 největších českých firem je členem HK ČR.

V regionech je Hospodářská komora zastoupena krajskými a okresními hospodářskými komorami. Hospodářskou komoru tak naleznete v každém kraji, ve více než 70 městech v České republice. Komory v regionech poskytují podporu podnikatelům zejména poradenskými a konzultačními službami v otázkách spojených s podnikatelskou činností, vydáváním ověřených výpisů vybraných agend státní správy, podporou vzdělávání, pomocí při vstupu na zahraniční trhy apod, např: 5/21/2021 Jak na export do Velké Británie aneb Antivirotikum pro export; webinář 11/26/2020 brexit: osobní údaje, digitální práva a práva duševního vlastnictví – změny od 1. ledna 2021.

Tyto organizace trvale shromažďují a vyhodnocují obchodně ekonomické informace. Uvedené informace představují základní aktualizované východisko informací určené

především podnikatelské sféře. Informační databáze jsou k dispozici na webových stránkách uvedených institucí a jsou považovány za první informační zdroj obchodně ekonomického charakteru. Z hlediska dosažení maximálního efektu při zajišťování pomoci a podpory příslušnému podnikatelskému subjektu při řešení specifického obchodně ekonomického úkolu, se očekává, že každý český podnikatelský subjekt, který má zájem o vstup na britský trh, načerpá základní informace o něm především z těchto informačních databází. To stejné platí pro britské společnosti vstupující na český trh. (Zastupitelský úřad, České republiky v Helsinkách, 2020)

Tyto instituce, jak už mezivládní, nebo nevládní, ovlivňují česko-britské ekonomické vztahy a generují podmínky pro uskutečňování mezinárodních obchodních transakcí. Některé z nich mají na mezinárodní obchod přímý a silný vliv, protože jejich aktivity jsou na obchod přímo zaměřeny.

Výše uvedené jsou souhrnem přínosů jejich aktivit pro rozvoj ekonomických vztahů mezi Českou republikou a Velkou Británií. V zásadě se zaměřují na zodpovězení nejpraktičtějších problémů, se kterými se obchodníci při své každodenní činnosti potýkají, poskytují pokyny a řešení krok za krokem.

Existuje také řada institucí a agentur, které ovlivňují migraci pracovníků z České republiky do Velké Británie a opačným směrem: např. Ministerstvo vnitra České republiky, Asociace pro interkulturní práci, Sdružení pro integrace a migrace, Eurofond. Jejich cílem je zlepšení životních a pracovních podmínek a podpora migrujících pracovníků.

Závěr

Tématem této bakalářské práce jsou ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie. Cílem práce bylo analyzovat ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie ve vybraných oblastech a charakterizovat možné dopady brexitu na ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie.

Diplomatické vztahy mezi zeměmi byly navázány ihned po vzniku samostatné České republiky v roce 1993. Česká republika a Velká Británie spolupracují nejen v oblasti politicko-ekonomické, ale i ve sféře společenské, kulturní a vědecko-vzdělávací. K prohloubení spolupráce došlo zejména po vstupu České republiky do Evropské unie 1. května 2004. Členství v Evropské unii mělo značný pozitivní dopad.

Od hlasování o brexitu došlo v důsledku nejistoty k poklesu obchodu, nicméně v prvním čtvrtletí roku 2021 můžeme pozorovat pozitivní trendy v zahraničním obchodu České republiky a Velké Británie.

Velká Británie je jedním z nejvýznamnějších obchodních a investičních partnerů České republiky a dlouhodobě patří mezi 4-5 nejvýznamnější exportní oblastí pro české vývozce.

Je možné tvrdit, že Velká Británie je pro Českou republiku důležitější trh než naopak, neboť Česká republika exportuje do Velké Británie zhruba třikrát více než z ní importuje. Velká Británie je pátým největším exportním trhem pro Českou republiku. Obchodní bilance České republiky a Velké Británie je pro Českou republiku tradičně kladná, přičemž na celkovém obchodu se ze dvou třetin podílí vývoz zboží a z jedné třetiny dovoz zboží.

Od roku 2001 byl z pohledu České republiky trvale vyšší vývoz zboží do Velké Británie než dovoz z Velké Británie. Dvě třetiny exportu zboží z České republiky do Velké Británie tvoří stroje a dopravní prostředky, přičemž nejvíce se vyváží osobní automobily, zařízení pro automatizované zpracování dat a součásti a příslušenství do motorových vozidel. Dovozy z Velké Británie do České republiky jsou z největší části také tvořeny stroji a dopravními prostředky. Nejvíce se dováží elektrické integrované obvody, osobní automobily a součásti a příslušenství kancelářských strojů.

Velká Británie je země s velkým podílem služeb na HDP a služby tvoří i velkou část jejího obchodu. Od roku 2010 trvale rostl export služeb z České republiky do Velké Británie. Dovoz z Velké Británie nedosáhl takového růstu jako vývoz a v důsledku toho se zvýšil přebytek české bilance služeb.

Velká Británie je jedním z největších příjemců přímých zahraničních investic na světě. Brexit může vést ke ztrátě přímých zahraničních investic závislých na přístupu Velké Británie na jednotný trh. To potvrzují i nejnovější údaje. Česká republika jako exportně orientovaná ekonomika s velkými zpracovatelskými odvětvími by mohla mít dobré předpoklady k tomu, aby získala podíl přímých zahraničních investic odkloněných od Velké Británie.

Zatímco české PZI ve Velké Británii jsou spíše sporadické, britské investice v České republice patří mezi desítku nejvýznamnějších. Pro Českou republiku je Velká Británie jedenáctým největším zdrojem přímých zahraničních investic.

Počet britských pracovníků se v České republice každým rokem zvyšuje, s výjimkou malého poklesu v roce 2020. Migrace z České republiky do Velké Británie od vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 byla značná a podporovaná flexibilním britským trhem práce a nízkou mírou nezaměstnanosti.

1. ledna 2021 zavedla Velká Británie bodový imigrační systém, který upřednostňuje dovednosti a talent před tím, odkud člověk pochází. To má za cíl omezit imigraci „osob s nízkou kvalifikací“ z Evropské unie stanovením vysoké hranice výdělků pro pracovníky z Evropské unie. V důsledku toho dojde k omezení přístupu zahraničních pracovníků na pracovní trh ve velké Británii.

Existuje několik institucí a agentur, které podporují rozvoj ekonomických vztahů mezi Českou republikou a Velkou Británií: Britská obchodní komora v České republice, Czech British Chamber of Commerce, CzechTrade, CzechInvest, BusinessInfo.cz a Hospodářská komora České republiky.

Podporují ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie a vytvářejí podmínky pro rozvoj vzájemného obchodu. Podporují korporace a jednotlivé obchodníky a poskytují jim informace, které potřebují k navázání spojení. Jejich hlavní činností jsou akce, které usnadňují vytváření sítí a vzdělávání za účelem poskytování informací.

Seznam použitých zdrojů

- AMSP- Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky (2016). Obchodní a investiční aktivity mezi ČR a Velkou Británií. Dostupné 28.03.2021 z <https://amsp.cz/obchodni-a-investicni-aktivity-mezi-cr-a-velkou-britanii/>
- Aspen review. (2014). Ten Years in the European Union: The Czech Republic. Dostupné 08. 03. 2021 z: <https://www.aspen.review/article/2017/ten-years-in-the-european-union%3A-the-czech-republic/>
- British Chambers of Commerce Czech Republic. (2021). Dostupné 29. 04. 2021 z <https://www.britishchamber.cz/about-us/>
- BusinessInfo (2021a). Co znamená Brexit v praxi? Dostupné 17. 07. 2021 z <https://www.businessinfo.cz/clanky/co-znamená-brexit-v-praxi-prinasime-odpovedi-na-nejcastejsi-otazky-ceskych-podnikatelu/>
- BusinessInfo (2021b). Zahraniční obchod se Spojeným královstvím poklesl, vývoz do Irska naopak roste. Dostupné 17. 07. 2021 z <https://www.businessinfo.cz/clanky/zahranicni-obchod-se-spojenym-kralovstvim-poklesl-vyvoz-do-irsku-naopak-roste/>
- Clark, D. (2021). The economy of the United Kingdom. Londýn, Velká Británie: Statista. Dostupné 29. 04. 2021 z <https://www.statista.com/statistics/970672/gdp-per-capita-in-the-uk/>
- Česká národní banka, (2021). Globální ekonomický výhled, duben, 2021. Dostupné 29. 04. 2021 z https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/menova-politika/.galleries/gev/gev_2021/gev_2021_04.pdf
- Czech British Chamber of Commerce (CBCC), (2021). Dostupné 29. 04. 2021 z <http://cbcc.org.uk/Vision-Mission>
- CzechInvest. (2021). CzechInvest v Londýně. Dostupné 18. 03. 2021 z <https://www.czechinvest.org/cz/Kontakty/Zahranicni-zastupci/Velka-Britanie-a-Irsko#:~:text=For%20the%20Czech%20Republic%2C%20the,billion%20in%20the%20Czech%20Republic>
- CzechTrade. (2021). Představení CzechTrade. Dostupné 29. 04. 2021 z <https://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/predstaveni>
- Czinfo.org, (2019). Ekonomická integrace. Dostupné 15. 05. 2021 z <http://www.czinfo.org/ekonomika/integrace>
- Český statistický úřad. (2021a). Cizinci evidovaní na úřadech práce podle státního občanství [tabulka]. Dostupné 15. 07. 2021 z https://www.czso.cz/documents/11292/27323903/c03R322_2020.pdf/b7a64439-53b6-42bc-b6dd-d39a3aa6f494?version=1.0
- Eurostat. (2021a). HDP na obyvatele v PPS [tabulka]. Český statistický úřad. Dostupné 15. 07. 2021 <https://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00114>
- Eurostat. (2021b). Míra nezaměstnanosti [tabulka]. Český statistický úřad. Dostupné 15. 07. 2021 <https://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tesem120>

Echo24. (2020). Czech PM Babiš is happy with results of EU summit. *RMX.News*. Dostupné 23. 03. 2021 z <https://rmx.news/article/article/czech-pm-babis-is-happy-with-results-of-eu-summit>

Euractive.cz. (2021) Tvrdý brexit: Britský obchod čeká v dlouhodobém horizontu až 10 procentní propad. *Euractive.cz*. Dostupné 28. 04. 2021 z <https://euractiv.cz/section/brexit/news/tvrdy-brexit-britsky-obchod-ceka-v-dlouhodobem-horizontu-az-10procentni-propad/>

European Commission & DG Trade. (2021). The EU-UK trade agreement explained. Dostupné 28. 04. 2021 z https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/january/tradoc_159266.pdf

Gosling, T., Inotai, E., Szekeres, E. & Ciobanu, C. (2021). Central Europe's returnees – a mix of the relieved and the reluctant. *Balkan insight*. Dostupné 28. 04. 2021 z <https://balkaninsight.com/2021/03/29/central-europes-returnees-a-mix-of-the-relieved-and-the-reluctant/>

HM Government, Cabinet Office. (2016). Alternatives to membership: possible models for the United Kingdom outside the European Union. Londýn, Velká Británie: Williams Lea Group. Dostupné 28. 04. 2021 z <https://www.gov.uk/government/publications/alternatives-to-membership-possible-models-for-the-united-kingdom-outside-the-european-union>

Hosnedlová, P. (2021a). Důsledky brexitu vyplouvají postupně na povrch. Dovožci se potýkají s masivní byrokracií. *Euractive.cz*. Dostupné 28. 04. 2021 z <https://euractiv.cz/section/brexit/news/dusledky-brexitu-vyplouvaji-postupne-na-povrch-dovozci-se-potykaji-s-masivni-byrokraci/>

Hosnedlová, P. (2021b). Jak si český autoprůmysl poradil s brexitem? *Euractive.cz*. Dostupné 28. 04. 2021 z <https://euractiv.cz/section/brexit/news/jak-si-cesky-autoprmysl-poradil-s-brexitem/>

Hrtúsová, T. & Novák, R. (2021). Mise brexit dokončena: jaká jsou nová pravidla vztahu mezi EU a UK? *Mesicnik EU aktualit, 208*. Praha, Česká republika: Česká spořitelna.

Hubbard, B. (2021). Trade and investments fact sheet. UK Department for international Trade. Dostupné 30. 07. 2021 z https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1006920/czechia-trade-and-investment-factsheet-2021-07-30.pdf

Kozak, Y., & Shengelia, T. (2014). *An Introduction to International Economic Relations*. Tbilisi, Gruzie: Universal.

Kunešová, H., Jarý, Č., & Martinčík, D. (2005). *Světová ekonomika pro distanční studium*. Plzeň, Česká republika: Západočeská univerzita.

Lněnička, L. (2011) *Vybrané texty z politické geografie*. Brno, Česká republika: Masarykova univerzita.

Ministerstvo financí České republiky. (2020) Makroekonomická predikce České republiky. Dostupné 23.03.2021 z <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2021/makroekonomicka-predikce-duben-2021-41494>

Nice, A. (2018). Brexit Scenarios and the Economic Implications for the Visegrad Four. Fellowship Policy Papers. *Think Visegrad—V4 think-tank platform*. Dostupné z <https://think.visegradfund.org/fellowship-papers/>

OECD World. (2020). Czechia. Dostupné 09. 03. 2021 z <https://oec.world/en/profile/country/cze#yearly-exports>

Santander trade markets. (2021). United Kingdom: foreign investment. Dostupné 28. 04. 2021 z <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/united-kingdom/foreign-investment>

Srholec, M. (2004). *Přímé zahraniční investice v České republice: Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha, Česká republika: Linde.

Szabo, S. (2019). Foreign Direct Investment in the Czech Republic: A Visegrád Comparison. European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs. Economic brief 042. Dostupné 28. 04. 2021 z https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/eb042_en.pdf

Rak, J. (2021). Spojené království: Informace z teritoria. *CzechTrade*. Dostupné 28. 04. 2021 z <https://www.czechtrade.cz/czechtrade-svet/evropa-asie/spojene-kralovstvi>

Úřad vlády České republiky. (2019). Analýza struktury obchodu se Spojeným královstvím. Praha, Česká republika: OSTEU. Dostupné 23. 03. 2021 z https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/190204_Analyza_brexit_FE2.pdf

Urban, J. (2021). *Teorie národního hospodářství*. Praha, Česká republika: Wolters Kluwer ČR.

Zastupitelský úřad České republiky v Helsinkách. (2020). Zásady spolupráce zastupitelských úřadů České republiky s českými podnikatelskými subjekty. Dostupné 15. 05. 2021 z https://www.mzv.cz/helsinki/cz/obchod_a_ekonomika/zasady_spoluprace_zastupitelsky_ch_uradu/index.html

Zastupitelský úřad České republiky v Londýně. (2020a). Souhrnná teritoriální informace Velká Británie. Dostupné 29. 04. 2021 z [http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2020/07/21/Nahled%20STI%20\(PDF\)%20Ve%20lka%20Britanie%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202020.110650511.pdf](http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2020/07/21/Nahled%20STI%20(PDF)%20Ve%20lka%20Britanie%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%202020.110650511.pdf)

Zastupitelský úřad České republiky v Londýně. (2020b). Velká Británie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. Dostupné 07. 03. 2021 z <https://www.businessinfo.cz/navody/velka-britanie-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>

Seznam tabulek

Tab. 1: Fáze ekonomické integrace	10
Tab. 2: Základní makroekonomické ukazatele Velké Británie za období 2016-2019....	18
Tab. 3: Státní rozpočet Velké Británie v období 2016-2021	21
Tab. 4: Bilance výkonů Velké Británie za období 2015-2019	21
Tab. 5: Základní makroekonomické ukazatele ČR za období 2016-2019.....	29
Tab. 6: Obchod ČR s Velkou Británií – meziroční prvního kvartálu 2020-2021.....	42
Tab. 7: Obchod ČR s Irskem – meziroční srovnání prvního kvartálu 2020-2021.....	42

Seznam obrázků

Obr. 1: Hrubý domácí produkt Velké Británie, 1948 - 2020, mil. GBP	19
Obr. 2: Míra nezaměstnanosti ve Velké Británii, 1971 - 2020	20
Obr. 3: Míra inflace měřená indexem spotřebitelských cen (CPI) ve Velké Británii v období 1989 - leden 2021	20
Obr. 4: Vývoz zboží z Velké Británie v roce 2019	22
Obr. 5: Dovoz zboží do Velké Británie v roce 2019	23
Obr. 6: Brexit - časová osa	25
Obr. 7: Vývoj obchodu se zbožím České republiky s Velkou Británií v období 2000 -2017	30
Obr. 8: Vývoj obchodu se službami České republiky s Velkou Británií v období 2000 - 2017	31
Obr. 9: Občané České republiky ve Velké Británii v roce 2017	36
Obr. 10: Remitence z Velké Británie ve vybraných zemích v roce 2016	37
Obr. 11: Remitence migrantů zasílané z Velké Británie do České republiky v období 2001-2019 (EUR million)	37
Obr. 12: Britové v České republice v roce 2017	38
Obr. 13: Počet britských občanů v ČR v období 2004-2011 a 2015 - 2020	39
Obr. 16: Britský stav PZI v České republice v období 2010-2019 (GBP million)	44
Obr. 17: Český stav PZI ve Velké Británii v období 2010-2018 (GBP million)	44
Obr. 18: HDP na obyvatele v PPS v České republice v období 2008-2019	47
Obr. 19: Míra nezaměstnanost (v %) v České republice v období 2009-2019	47

Abstrakt

Petrů, L. (2021). *Ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie* (Bakalářská práce), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: Brexit, britská ekonomika, česká ekonomika, ekonomické vztahy.

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie ve vybraných oblastech a charakterizovat možné dopady brexitu na ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie. Práce je zaměřena do tří oblastí: zahraniční obchod, přímé zahraniční investice a pohyb osob. Strukturu bakalářské práce tvoří pět kapitol. První kapitola je zaměřena na mezinárodní vztahy a jejich hlavní formy: obchod, pohyby přímých zahraničních investic a migrace. Druhá kapitola se zaměřuje na brexit a jeho důsledky pro britskou ekonomiku. Třetí kapitola analyzuje ekonomické vztahy mezi Velkou Británií a Českou republikou. Čtvrtá kapitola analyzuje ekonomické dopady brexitu na ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie ve vybraných oblastech. Pátá kapitola představuje instituce podporující ekonomické vztahy České republiky a Velké Británie.

Abstract

Petrů, L. (2021). *Economic relations of the Czech Republic and Great Britain* (Bachelor Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: Brexit, British economy, Czech economy, economic relations.

The aim of the bachelor thesis was to analyze the economic relations of the Czech Republic and Great Britain in selected areas and to characterize the possible impacts of Brexit on the economic relations of the Czech Republic and Great Britain. The work is focused on three areas: foreign trade, foreign direct investment and movement of people. The structure of the bachelor thesis consists of five chapters. The first chapter focuses on international relations and their main forms: trade, foreign direct investment movements and migration. The second chapter focuses on Brexit and its implications for the British economy. The third chapter analyzes the economic relations between Great Britain and the Czech Republic. The fourth chapter analyzes the economic impacts of Brexit on the economic relations between the Czech Republic and the United Kingdom in selected areas. The fifth chapter presents the institutions supporting the economic relations of the Czech Republic and Great Britain.